...ГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН СОЦИАЛИС РЕВОЛЮЦИИН ...ЖЭЛЭЙ ОЙ МАНДАХА БОЛТОГОЙ!

...ДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

47-дохи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

№ 261 (12163)
1969 оной ноябриин 6, четверг

Сэн 2 мүнгэн

...ряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...УРЯАДАЙ АЖАЛШАДАЙ БЭЛЭГ

ҺААЛИШАНАЙ ХУБИТА

...нэй түрэһөөр ...нэрэтэй түрэ... түлөө тэм... бүхы ороноймнууд ВЛКСМ...лэй ойе мэнэ ...лэбэ. Бүхэ...скэ шалгалта ...һан Буряадай...ул энэ ойгоо ...ар угтаа. Рес... колхоз, совхо...лай продукци ...р гурбан ... түсэб үлүүл... Министрнүү..., ВЦСПС-эй ... Улаан тугта

...тада Зэдын ...унизм» кол...-эй 50 жэлэй ... һү һаалиин ...ективэй хуби...рэгшэ 3 квар...рэндэ худалда...125 процентээр ... гадна, мяха, ...даха түсэбөө ... колхоз аймаг ...һүүри эзэлээд, ... Улаан тугта, ...он шанда хүр...

... амжалтаяа

Агууехэ октябриин һайндэртэ бэлэг болгонобди,—гэжэ энэ гүүртын һаалишан Галина Буянтуева хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Буянтуева.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

ХОЁР ДАХИН ҮЛҮҮЛБЭ

Байгал далайн шэрүүн һалхинтай тэмсэжэ, элбэг загаһа баридагаараа Буряад оронноймнай загаһашад үнинэй соло магтаалтай.

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой И. Данеевэй бригадын загаһашад ноябриин эхеэр жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор 250 центнер загаһа бариха аад, 450 центнер загаһа гүрэндэ тушааба. Октябрь һара—«загаһа губшуурдаха» саг гэжэ эндэхи загаһашад хэлсэдэг. Энэнь зүбтэй. Ганса октябрь соо эрхим загаһашад С. Балдаков, Н. Сотнич. Б. Архипов гэгшэд 295 центнер загаһа баряа юм.

А МЕЩЕНИН.

Республикын ажахынуудай гүрэндэ мяха һү, үндэгэ, нооһо худалдаха, тушааха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1969 оной ноябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	һүн	Үндэгэн	Нооһон	Үнеэн бүриһөө тушаагдаһан һүн (кг.)
Баргажанай	83	91	—	86	859
Бэшүүрэй	92	78	111	111	1085
Зэдын	94	97	237	104	1159
Яруунын	84	99	—	113	1193
Баунтын	110	161	—	—	964
Загарайн	86	91	—	115	1239
Захааминай	102	93	—	119	950
Кабанскын	110	97	118	—	1578
Прибайкалиин	100,3	97	—	—	1388
Хэжэнгын	75	99,8	—	112	909
Хяагтын	95	78	140	115	1058
Мухар-Шэбэрэй	90	91	118	130	1137
Сэлэнгын	98	90	—	112	1465
Түнхэнэй	95	140	—	121	1131
Ахын	109	138	—	112	364
Улаан-Үдын	102	91	101	124	1279
Хоринн	87	115	194	107	1015
Хойто-Байгалай	45	80	—	—	738

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда Агуухэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ хүдэлмэришэн Владимир Макаренко түрүүлжэ ябана. Эдэ үдэрнүүдтэ нүхэр Макаренко үдэр бүриингөө даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай продукци тушаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Владимир Макаренко.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

КРЕМЛЬДЭ ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА БОЛОО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда ерээд байһан Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, Урда Вьетнамай Республикын революционно Саг зуурын правительствын Консультативна соведэй Түрүүлэгшэ доктор Нгуен Хыу Тхо түрүүтэй Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын ба Урда Вьетнамай Республикын революционно Саг зуурын правительствын делегацитай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин ноябриин 4-дэ Кремль соо уулзаба.

Американска эзэрхэг түримхэй добтолгоһоо уламжалан Вьетнамда тохёолдоһон оршон байдалда хабаатай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.СССР-эй ба Урда Вьетнамай Республикын хоорондын харилсаанууд тухай, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын хэдэн асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлбэ.

Американска империалис түримхэй ябуулгада эсэргүү сүлөөрэлгын тэмсэлдэнь вьетнам арадта али бүхы дэмжэлгэ үзүүлжэ байһанай түлөө СССР-эй правительствада, совет арадта Национальна фронтын Центральна Комитедэй, Урда Вьетнамай Республикын революционно Саг зуурын правительствын үмэнэһөө гүнзэгы баясхалан хүргөө.

Вьетнам арадай баатар габьяата тэмсэлые, тэрэнэй хаа хаанагүй туйлажа байгаа амжалтануудые совет хүнүүд анхаралтайгаар хаража байна гэжэ совет тала тэмдэглээ. Сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалаа хамгаалан бодоһон вьетнам арадай үнэн зүб хэрэг түгэс илалтаар дүүрэхэ гэжэ батаар этигэдэг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Хэлсээнүүд хани барисаанай, үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэлгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

А. А. ДУРИНОВТА РСФСР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтдай кафедрые даагша **Дуринов Алексей Алексеевичтэ** РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

РСФСР-эй Верхобно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1969 оной ноябриин 4.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР М. Н. КОРКИНИНЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна совет ба ажахын зургаануудта удаан саг соо, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, мүн 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадай филиалай Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо байһан, тусхайта пенсионер нүхэр **Михаил Николаевич КОРКИНИИЕ** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Совсдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной ноябриин 4.

...ИГАА ...АЛБА

...Ильич Ленинэй ... жэлэй ойн ...алай вахтада ...тын ээрэлгын ... фабрикын ...а Ваганова ...ө даабарие ... шанартайгаар, ...дэг заншал...рэнэй ажалай ...жо, 1971 оной ...лажа байһа...эгдээ.

... энэ фабри...ёдолшон Вар... абаһан соци... амжалтатай.... Мүнөө энэ ... оной апрель ...р ажаллажа

А. СУРМАЧ.

МОСКВАГАЙ УНИВЕРСИТЕДТЭ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

«Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ замбуулинай онгосонуудай амжалтатайгаар бүлэглэн ниидэлгэдэ зорюулагдаһан пресс-конференци ноябриин 4-дэ М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Москвагай гүрэнэй университедэй Актова зал соо болоо.

Совет ба гадаадын 2000 гаран журналистнууд—газетэнүүдэй, радиогой ба телевидениин түлөөлэгшэд эндэ сугларжа СССР-эй лётчигууд-космонавтнууд, Советскэ Союзай Геройнууд Г. С. Шонин, В. Н. Кубасов, А. В. Филипченко, В. Н. Волков, В. В. Горбатко, Советскэ Союзай хоёр дахин Геройнууд В. А. Шаталов, А. С. Елисеев гэгшэдтэй уулзаба.

Элитэ мэдээжэ совет эрдэмтэдтэй хамта эдэ космонавтнуудай пресс-конференциин президиумдэ ерэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй Наукануудай академиин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын зарлаһан энэ пресс-конференцие СССР-эй АН-ай президент академик **М. В. Келдыш** нээгээ.

«Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ замбуулинай совет гурбан онгосын бүлэглэн ниидэлгэ октябриин 18-да дүүрээ һэн. Энэ ниидэлгын үедэ научна ба техническэ туршалгын үргэн ехэ программа дүүргэгдэһэн байна. Нүхэд Георгий Степанович Шониной, Валерий Николаевич Кубасовай һуужа гараһан «Союз-6» гэжэ замбуулинай онгосо октябриин 11-дэ Дэлхэйе тойрон ниидэхэ замда оруулагдаа бэлэй. Нэгэ сүүдхын үнгэрөөд байхада, гурбан космонавтые — нүхэд Анатолий Васильевич Филипченкые, Владислав Николаевич Волковые, Виктор Васильевич Горбаткое — һуулгаһан «Союз-7» гэжэ онгосо дэгдээгдэһэн юм. Үшөө нэгэ сүүдхын үнгэрһэнэй һүүлээр «Союз-8» гэжэ замбуулинай гурбадахи онгосо табигдаа һаяхан. Советскэ Союзай Геройнууд, СССР-эй летчигууд-космонавтнар нүхэд Владимир Александрович Шаталов, Алексей Станиславович Елисеев замбуулинай аяншалгада хоёрдохёо гараа.

Замбуулин соогуур жолоодогдон ниидэхэ гурбан онгосо Дэлхэй шадархи замбуулинай замаар анха түрүүшынхеэ ниидэжэ эхилһэн байна гэжэ **М. В. Келдыш** онсолон тэмдэглэбэ. Энэ бүлэглэн ниидэлгын гол зорилгонуудай нэгэниинь — залан жолоодохо, элдэб мэдээнүүд ба хэлхеэ холбооной материалнуудые абаха, шэнжэлгын элдэб түхеэрэлгэнүүдые оруулалсаһан, хоорондоо холбоотой олон автомадуудтай замбуулинай онгосонуудай харилсаа тогтоохо даабари болоно. «Союз» онгосонуудһаа гадна, мүн Газар дээрэ тодхогдоһон командно-тодорхойлгын оньһонууд, дэлхэйн океанай элдэб пунктнуудта ошоод байһан научна шэнжэлгын суднанууд, мүн хэлхеэ холбооной «Молния-1» гэжэ хэмэл одод энэ системэдэ оруулагдаһан байгаа. Эдэ космонавтнууд ниидэжэ ябаха үедөө онгосонууд дээрэхи оньһон түхеэрэлгэнүүдые шалгаһан ба туршаһан, гараараа залан жолоодолгын, замбуулинай замда гараад ябагша онгосын зүг шэгые тодорхойлхо оньһонуудые шэнжэлһэн, бэеэ даагаад ниидэхэ хэрэгсэлнүүдые шалгаһан байна. Замбуулинай жолоодогдон ниидэдэг орёо нарин түхеэрэлгэнүүдые шэнжэлхэ хэдэ хэдэн асуудал шиидхэхын тула онгосонуудай ниидэлгын зүг шэгые хубилгаха туршалга хэгдээ. Замбуулиндахи энэ шэнэ туршалгын эсэстэ туйлагдаһан дүй дүршэл ерээдүй ойрын сагта дэлхэй шадархи замбуулинай замда хүнүүдэй һуужа гаралсаха түхеэрэлгэнүүдые тодхон байгуулха зорилгонуудта зорюулагдаха.

Бүлэглэн ниидэлгэ хадаа замбуулин соогуур жолоодогдон дабшадаг «Союз» онгосонуудай туһаламжаар Дэлхэй шадархи замбуулинай дайдые шата шатаар шэнжэлхэ совет программын үргэлжэлэл болоно.

Академик М. В. Келдыш замбуулинай дайдые, огторгойн бодосуудые шэнжэлхэ ба ашаглаха совет программын гол ёһонууд тушаа тогтожо хэлэбэ. Эрдэм наукын, манай арадай ажахын ашаг туһада зорюулагдаха хэдэн олон шэнжэлгэнүүд тус программада ороно. Удаан байха замбуулинай станцинуудые тодхон түхеэрхэ асуудалнууд совет замбуулинай программада ороно. Энээнэй үндэһөөр физикын, геофизикын, астрофизикын олон шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ, тиихэтэй хамта хүн түрэлтэнэй хүсэл хангахын тула замбуулинай дайдые хэрэглэхэ арга олгохо байна. Эдэ асуудалнууд Газар дэлхэйн баялигые бодомжотой һайнаар ашаглаха, геологиин, метеорологиин, хүдөө ба ой модоной ажахын, далайн загаһа агналгын, геодезиин ба океанографиин хүгжэлтые шэнэ шатада дэбжүүлхэ хэрэгтэ туһалха байха гэжэ эрдэмтэ мэдүүлбэ.

Урда тээнь К. Э. Циолковскиин нэрэмжэтэ алтан медальнуудаар шагнагдаһан Советскэ Союзай хоёр дахин Геройнууд, СССР-эй летчик-космонавтнар нүхэд Шаталов болон Елисеевэй замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, ашаглаха хэрэгтэ туйлаһан онсо гайхамшаг габьянуудые СССР-эй Наукануудай академиин Президиум тэмдэглээ, тэрэшэлэн СССР-эй летчигууд-космонавтнууд, Советскэ Союзай Геройнууд — нүхэд Шонин, Кубасов, Филипченко, Волков, Горбатко гэгшэдые К. Э. Циолковскиин нэрэмжэтэ алтан медальнуудаар шагнаа гэжэ президент мэдээсэбэ.

Академик М. В. Келдыш эндэ суглараагшадай альга ташалга доро тэдэ Геройнуудта медальнуудые барюулаа.

«Союз-8» гэжэ замбуулинай онгосын командир, СССР-эй летчик-космонавт **В. А. Шаталовта** үгэ үгтэбэ

— «Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ замбуулинай онгосонуудай экипажуудай үмэнэ,— гэжэ космонавт хэлэнэ,—иимэ гол зорилгонууд табигдаһан байгаа:

бүлэглэн ниидэжэ ябахадаа Дэлхэй шадархи замбуулинай дайдые бүхы талаарнь шэнжэлхэ, тэрэшэлэн Дэлхэйн нюрууе замбуулинай дайдын гурбан газарһаа нэгэн доро адаглаха; тайфунууд, циклонуудые үүлэнэй сугларалгые, геолого-географическа районуудые, метеорологиин, геофизикын ба бусад эрдэм ухаанай аша туһада саһатай газарнуудые адаглан шэнжэлхэ; нэгэн доро замбуулинай гурбан онгосын бүлэглэн ниидэлгые залан жолоодохо орёо нарин түхеэрэлгэ шэнжэлэн туршаха;

замбуулин соогуур залагдан дабшадаг оньһон түхеэрэлгэ шэнжэлэн туршаха хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор ниидэлгэ тодорхойлдог ба гараараа залан жолоододог онол арганнуудые хэрэглэн, замбуулинай замаар дабшажа ябаһан онгосонуудай зүг шэгыень хубилган ниидхүүлхэ.

Тэрээнһээ гадна:

«Союз» гэжэ ракетнэ, замбуулинай түхеэрэлгэнүүдэй нарижуулагдаһан конструкцине, онгосо дээрэхи түхеэрэлгэнүүдые үргэлжэ дээрэнь шалгаха;

олон тоото научна адаглалга ба шэнжэлгэнүүдые хэхэ, тэрэ тоодо: огторгойн одо мүшэдые, Газарай хаяае адаглан шэнжэлхэ, одо мүшэдэй бодото элшэ туяае тодорхойлхо, Газар дэлхэйн нюрууда наранай гэрэлэй тудалгые хэмнэн тодорхойлхо ба бусад хэдэ хэдэн туршалгануудые хэхэ;

хүнэй бэе махабадта замбуулинай ниидэлгын ямараар нүлөөлдэг байһые шэнжэлжэ үргэлжэлхын тула медико-биологическа туршалгануудые хэхэ ёһотой байгаабди.

Гурбан онгосын экипажууд урдаа табигдаһан зорилгонуудаа дүүргэв Шэнжэлгэнүүдэй, туршалгануудай. адаглалгануудай материалнууд шэнжэлэгдэжэ байнхай, түнхаглагдаха байха.

Хоорондоо харилсан зүг шэгэй хубилгажа ниидэхэ замбуулинай гурбан онгосын экипажуудай хамтын ябуулгые ниидэлгэударидаха бүлэгтэй хамта, тэрэшэлэн Газар ба далай дээрэхи хэмнэлгын пунктнуудтай, хэлхеэ холбооной пунктнуудтай хамта шэнжэлэн тодорхойлхо зорилгонууд бидэндэ эгээн харюусалгатай даабаринууд байһан.

«Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ онгосонуудай бүлэглэн ниидэхэ үедэ замбуулинай замда 30 гаран маневр хэгдэһэн байна. Эдэмнай хоёр аргаар: Газар дэлхэйһээ үгтэһэн заабаряар, мүн өөһэдөө бэеэ даалгын гуримаар бэелүүлэгдээ.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Байконур космодромой «Космонавт» гэжэ гостиницада болоһон пресс-конференциин үедэ. В. Н. Кубасов (зүүн гарһаа), Г. С. Шонин, А. С. Елисеев, В. А. Шаталов, А. В. Филипченко, В. Н. Волков ба В. В. Горбатко.

ТАСС-ай фотохронико.

МОСКВАГАЙ УНИВЕРСИТЕДТЭ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

(Үргэлжэлэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

Саашань үгэ хэлэгшэ газар дээрэ ба уһан дээрэ табигдаһан командалдаг, хэмжэдэг пунктнуудай, ниидэлгые ударидаха бүлэг ба онгосын экипажай хоорондо харилсан хүдэлхэ асуудалнуудта тоггобо.

— «Союз-6» онгосын бортинженер байһан хадаа би замбуулинда тагналгын хүдэлмэри хэхэ талаар түрүүшын туршалгада сэхэ хабаадаһан байнаб,—гээд СССР-эй летчик-космонавт **В. Н. Кубасов** журналистнуудай үмэнэ хэлэһэн үгэеэ эхилбэ.

Космонавтикын хүгжэлтэ болбол замбуулинда хэһэг хэһэгээрнь абаашагдаһан хубинуудһаа холбогдоһон замбуулинай томо томо станцинуудые байгуулха ба замбуулинай түбинүүд хоорондуур ниидэхэ онгосонуудые барилгатай холбоотой асуудалнуудые манай эрдэмтэд болон конструкторнуудай үмэнэ мүнөө табина. Саашадаа үни удаан саг соо ниидэжэ ябаһан замбуулинай аппарадуудые заһаха ябадалтай холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй болоно. Түмэрнүүдые холбохо, тэрэ тоодо гагнахашье ушар гараха байна. Гагналга болбол хэдэ хэдэн өөрын онсо зүйлтэй юм. Нэгэ инструментын аргаар, жэшээнь, плазмаар нособог электронно-лучевой түхеэрэлгээр элдэб янзын түмэрнүүдые холбожо, отолжо, халаажа болоно.

Манай экипаж замбуулинай эрхэ байдалда гагнаха хүдэлмэриин туршалга хээ. Энэ хүдэлмэри Украинын ССР-эй Е. О. Патоной нэрэмжэтэ Наукануудай академиин институтда бэлэдхэгдэһэн юм. Эдэ туршалгануудай зорилго гэбэл, замбуулинай дайдада элдэб аргаар гагналга хэхэдэ ямар байхаб гэжэ шэнжэлэгдэһэн байна.

«Вулкан» гэжэ түхеэрэлгын гагнадаг хубинь «Союз-6» онгосын һүүлшын таһалга соо, харин тэрэниие хүдэлгэхэ аргань онгосын урда кабина соо табигдаһан байгаа.

Үзэгдөөгүй туршалгын ёһо гуримые хайшан гэжэ дүүргэһэнээ космонавт тодорхойлон хэлажа үгөө. Энэ туршалгын материалнууд мүнөө шэнжэлэгдэжэ байна, тэрэнэй дүнгүүд хэблэгдэхэ юм. Гэбэшье мүнөө зарим тэды тобшолол хэжэ болохо байна. Замбуулин соо гагналгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэһэн энэ туршалга болбол замбуулин соо барилгын, хабсаралгын хүдэлмэриие саашадаа бүтээхэ үргэн арга боломжо нээжэ үгэнэ.

«Союз-6» онгосын командир, СССР-эй летчик-космонавт **Г. С. Шонин** трибунада гарана.

— Энэ онгосоор ниидэхэ хүнүүдые ниидэлгэдэнь бэлэдхэхэ хэдэ хэдэн асуудалнууд тушаа тогтохомни,—гээд космонавт үгэеэ эхилбэ.

Онгосын экипаж ниидэхэһээ хоёр час урид онгосо соогоо хүдэлхэ һуурінуудаа эзэлдэг юм. Тиигээд онгосын түхеэрэлгэнүүдые, холбооной түхеэрэлгэнүүдые энэ сагай туршада шалгадаг байна. Табан минута болоод ниидэхэеэ байхада, экипажай гэшүүд өөһэдынгөө һуурида һуужа, бэе уядаг юм. Энэ үедөө залан ударидалгын пунктһаа ерэһэн захиралтын хойноһоо тэдэнэр анхаржа байдаг.

Г. С. Шонин замбуулин соогуур ниидэһэн тухайгаа тодорхойгоор саашань хөөрэжэ үгэбэ.

«Союз-7» онгосын командир СССР-эй летчик-космонавт **А. В. Филипченко** «Союз» гэжэ замбуулинай онгосые жолоодохо асуудалнуудта тоггоо.

Энэ ниидэлгэдэ онгосые гараараа жолоодохо ехэ арга боломжонууд үгтэһэн байгаа гээд космонавтнууд тэмдэглэнэ. Онгосые жолоодоходоо нэгэ хүн гү, али хоёршье хүн хабаадаха аргатай байгаа юм. Тиихэдэ онгосын командир онгосын дундахи таһалга соо байгаад, хоёр түхеэрэлгын али нэгэнһэз жолоодохо аргатай.

«Союз-7» онгосын экипажай гэшүүн, инженер-шэнжэлэгшэ, СССР-эй летчик-космонавт **В. В. Горбатко** гэгшын үгые суглараашад анхаралтайгаар шагнаба.

Замбуулин соогуур ниидэхэ үедэ хүнэй ажамидаралай зарим онсо зүйлнүүд тушаа, ажамидаралые хангаха түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлсэ ба зарим медико-биологическа туршалганууд тушаа тогтохомни гээд космонавт хэлэбэ.

Юрэ бусын эрхэ байдалда юрын ажал хэһэн шэнгеэр зарим журналистнууд космонавтнуудай ажал тухай бододог юм. Энэнь зарим ушарта, ажамидарал тушаа асуудалда, зүб байха. Жэшээнь, газар дээрэ байһан хүн «толгой дээрээ байгаад» эдеэлхэ гэжэ байдаггүй ха юм. Харин замбуулин соо тиихэ ушар гарадаг. һайнаар ажаллахын тула һайнаар амарха хэрэгтэй. Нэн түрүүн хүн унтадаг гээшэ. «Союз» гэжэ замбуулинай онгосо соо амарха, унтахын тула шэрээ байдаг. Тиихэдээ элдэб янзаар—«тархяараа хүл хээдшье» унтажа болодог байна. Унтажа байхадаа өөдөө хөөрэхэгүйн тула бэеэ уядаг байгаабди.

Космонавт бүхэн 4 дахин эдеэлдэг байгаа. Тиихэдээ 2600 ехэ калоритой эдеэ сүүдхэдээ абадаг һэн.

Замбуулин соогуур ниидэлгэдэ хүнэй бэеын дадаха ушарые шэнжэлгэдэ зорюулагдаһан хэдэ хэдэн медико-биологическа туршалгануудые хээбди. Тингэжэ үнэтэй сэнтэй тобшололнууд хэгдэһэн байна.

«Союз-7» онгосын бортинженер, СССР-эй летчик-космонавт **В. Н. Волков** үгэ абаад, замбуулинаар ниидэхэдээ онгосоёо шэглүүлэн ударидаха аргануудые туршаабди гэбэ.

«Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» онгосонуудта тиимэ хэдэ хэдэн арганууд туршагдаа.

«Союз-8» онгосын бортинженер, СССР-эй летчик-космонавт **А. С. Елисеев** үгэ хэлэбэ. Газар дээрэхи биолого-географическа зүйлнүүд, газарай үнгэ ба метеорологическа зүйлнүүд шэнжэлэгдээ. Зарим туршалганууд тухай космонавт дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. «Молния-1» гэжэ совет хэмэл одоноор дамжуулан, залан ударидалгын центртэй «Союз-8» онгосын холбоо байгуулха талаар хэгдэһэн научно-техническэ һонирхолтой туршалга тушаа тэрэ хөөрэжэ үгөө.

— Замбуулин соогуур ниидэлгэдэ би хоёрдохёо хабаадабаб,—гээд А. С. Елисеев үгэеэ түгэсхэбэ. Түрүүшын ниидэлгэтэй сасуулхада бэедэ амаршье һаа, харюусалгаяа мэдэрхэ гээшэ тон ехэ байгаа. Ниидэлгэ дүүрээ. Түрүүшын ниидэлгэһээ бури ехэ ашагтайгаар хүдэлөөбди. Юуб гэхэдэ, урдань хараһан юумэнүүд бидэниие һамааруулаагүй. Космонавтнуудай дахин ниидэлгэ ашагтай. Тэрэниие саашаданьшье үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй.

Удаань космонавтнууд, эрдэмтэд журналистнуудай асуудалнуудта харюу үгөө.

(ТАСС).

АГУУ ОЙЁ УГТУУЛАН

БЕРЛИН. «Ленин ба революци совет скульпторнуудай, графикануудай зохёолнууд соо» гэһэн выставкэ В. И. Ленинэй түрэһөөр **100 жэлэй ойдо** зорюулагдан, **ГДР-эй 20-дохи жэлэй** һайндэрэй урда тээхэнэ нээгдэһэн байна.

Третьяковско галерейн, А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ уран зузагай искусствын музейн һан жасада ороһон совет скульпторнууд ба уран зураашадай 20-ёод онуудһаа мүнөө болотор бүтээһэн 100 тухай зураг ба скульптура тэндэ бии. Зохёолнуудынь В. И. Ленинэй образые, Россидахи революционно хүдэлөөе, 1917 оной октябриин восстаниие, Совет засагай түрүүшын алхамуудые, СССР-тэхи индустриализациие харуулна. (ТАСС).

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮ...

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүд... лон алба хаагшад Агууехэ Октябриин соц... циин һайндэрые ажалай бэлэгүүдтэйгээр угтана... тромеханическа цехэй токарь Мансур Ахметов... эдэ үдэрнүүдтэ халаан бүриингөө даабари 14... гэнэ. Коммунис ажалай ударник нүхэр Нару... гөө хубита—табан жэлэй түсэб үшөө сентябрь... гэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. А. Нарутдинов.

А. МАНТА...

һАЙХАН ХЭРЭГЭЙ ТҮЛӨӨ

ЗУРАГЛАЛ

— Сергей Лазотой хэдэн удаа уулзажа хөөрэлдэхэ золтой байһан хүм. Тиихэдэ Сергей Лазо Забайкальска фронт ударидажа ябаа. Хархис муухай семеновтониие, япон эзэмдэгшэдые хайра гамгүйгөөр хюдажа, Эхэ оронойнгоо элдин талаһаа намнахые тэрэ уряалдаг бэлэй даа,—гээд далаад наһатай үбгэжөөл домоглон хөөрэнэ. Бамбагар һахалаа аалиханаар эльбэн, тэрэ урихаанаар энеэбхилнэ. Хабарай огторгой мэтэ сэлмэг нюдэниинь сэгтэйхоноор ялалзана. Юундэшьеб энэ үбгэжөөл намда талын бүргэдые һануулаад орхибо. Талын бүргэд. Үнэхөөрөө энэ үбгэжөөл талын бүргэд шэнги зоригтойгоор тэмсэжэ, ажабайдалаа алдарта хэрэгүүдээр шэмэглэһэн хүн.

Дажа наһан. Хүнэй бүхэли ажабайдал. Энэ үе соо Григорий Васильевич Вотчисов али зэргын ехэ юумэ хээ гээшэб? Тооложо барахань хүшэр. Гэбэшье домоглон хөөрэхэ болоо һаа, һонирхолтой даа.

Гриша бүлэ соогоо эгээл ехэ үринь һэн. Тэрэнэй эсэгэ шахтада нүүрһэшэнээр хүдэлдэг бэлэй. Ажалынь хүндэ, түлөөһэниинь бага һэн. Тиимэһээ ходоодоо эдихэ юумэн дуталдадаг байгаа. Хубсаһа хунаршье гэжэ байхагүй. Гриша оройдоол юһэ наһатайһаа шахта соо хүдэлжэ эхилээ. Түрүүшын үедэ тэрэ газарай хүрьһэнһөө түгдэрһэн нүүрһэ бишыхан хайрсаг соо суглуулдаг байгаа. Харин арбан хоёр наһа хүрэхэдөө, морёор нүүрһэ шэрэдэг болоо һэн. Тэрэ сагта сүүдхэ соо аяар арбан хоёр час соо хүдэлдэг бэлэй. Харанхы шахта соо иимэ удаан хүдэлжэ эсэшэһэн хүдэлмэришэд уйдхар гашуудалтайгаар хөөрэлдэһөөр хооһон сэблэг гэртээ бусажа ерэдэг байгаа.

«Хайшан гээд богони саг соо хүдэлдэг болохоб. Ажалай түлөөһэ ехэ болгохо хэрэгтэй»—гээд нүүрһэшэд гүбэр шэбэр хөөрэлдэхэ. «Хаанта засагые унгяарнь үгы хэхэ хэрэгтэй» гээд зоригтой зон хэлсэхэ. Иимэрхүү зугаа дэбэ үдэр хоногууд ошожол байгаа. Юрын нэгэ үдэр «Хаанта засаг унаа!» гэһэн дуулэтэ үгэ сэлмэг тэнгэриин сахилгаан мэтээр дуулдажа, хүн зон хүлгэшэбэ. Улаан туг бариһан хүдэлмэришэд сугларжа, ехэ митинг үнгэргөө һэн. Тиихэдэ Григорий Васильевич Вотчисов һаял арбан долоотой болоод ябаа. Тэрэ үниишье шэбшэнгүй өөрынгөө дураар Советүүдэй Шэтын полкдо сэрэгшээр абтажа, сагаантантай тэмсэжэ захалаа. Удангүй шанга тулалдаанда хабаадалсажа, баяд поёдые хамгаалһан сагаан сэрэгшэдтэ сохилто үгэбэ.

Түмэр замай Зилово станци шадар һэн. Гуша гаран улаан сэрэгшэд сагаантанда хүреэлэгдэбэ. Бүхэли үдэртөө эндэ болоһон шанга буудалдаанай үедэ олон семеновтон үхэлөө олобо. Гэбэшье улаан сэрэгшэдэй хүсэн барагдажа байгаа. Буугай һомон дуталдажа захалба. Тэдэнэр хэдэн удаа гар тулалдаанда орожо, нэтэрһэн семеновтониие гэдэргэнь намнаба. Удашадан болоходо семеновтон дахяад добтолгоёо эхилээ һэн. Тиин амиды үлэһэн хэдэн улаан сэрэгшэдые дайсад гартаа абажа шадаа. Тэдэнэй тоодо Григорий Васильевич Вотчисов бии һэн. Баатар сэрэгшэдые амидыгаар бариһандаа эдишэеэ олоһон шонодол адляар сагаантан хүхижэ, зэрлиг муухайгаар зобоогоод, нопой гэрэй подвал соо хаяһан байгаа.

һүниин тэн багта тэдэниие бодхоожо, нэгэ нэгээр дуудан абаашаад, нилээд зобооһоной удаа буудан алажа эхилбэ. Уданшьегүй Григорий Васильевичай ээлжээн хүрэжэ ерэбэ. «Зай. Гриша!.. Григорий... һүүлшынгиини минута гулажа ерэбэ ха юм. Үнэнэй түлөө тэмсээш. Бэеэ барид гээрэй. Үнэн сэхээр хосорһониинь дээрэ» гэжэ тэрэ бэедээ захирба. Хоёр харуулшад тэрэниие гарһаань татажа бодхоод, уйтахан таһаг руу түлхижэ оруулба. Үндэр томо бэетэй сагаан офицер нюдэнэйнгөө шэлэй дээгүүр хёлойжо хараад:

— Улаан щолмо! Табан минута болоод шамайе буудажа алахаб. Үхэхынгөө урда нэгэ үгэ хэлэхэ ёһотойш. Хаанаб танай командир. Үгэр хэлэ!—гэжэ ганирба.

— Таниие бута сохихо түсэб зохёожо байна. Үглөө үглөөгүүр таниие эндэһээ һэегүй намнаха,—гэжэ Григорий омог дорюунаар харюусаба.

— Хара нохой. Хүнэй урдаһаа үгэ хэлэхэ зоригтойл,—гэжэ сагаан офицер сад-няд хашхаржа, харуулшадые дуудаба. Тэдэниие түмэр харгын хажууда абаашаад, нилээд сохибо. Григорий Васильевич мэдээ алдажа унаба. Тиихэдэ хэр удаан хэбтэһэнээ һанадаггүй. Мэдээ ороходоо, талын дунда ори гансаараа хэбтэжэ байба. Хамаг бэень шатажа, дүрэжэ байһан шэнги. Тэрэ арай шамай бодожо, дүтын айлда ороо бэлэй. Тамир тэнхээгээ алдаһан Григорий Васильевич хэдэн үдэр соо халууржа, дэмыржэ хэбтэбэ. Гэрэй эзэн эхэнэрэй оролдолгоор лэ тэрэ амиды мэндэ үлөө һэн.

Совет засагай түлөө сагаантантай тэмсэн унаһан нүхэдэйнгөө түлөө үһөөгөө абаха гэжэ шиидээд, партизанска отрядта тэрэ орожо, сагаантаниие шэнэ хүсэтэйгөөр сохилсожо ороо һэн.

1921 он хүрэжэ ерэбэ. Улаан сэрэгшэд сагаантаниие үй бута сохижо, Шэтэ хотые сүлөөлбэ. Эгээл тиихэдэ Григорий Васильевич хуушан ажалдаа бусажа, Халяртын шахтада нүүрһэшэнээр хүдэлжэ захалаа һэн. Залуу Совет гүрэнэй промышленностиие хүгжөөхын тула Эхэ орондомнай ехэ нүүрһэн хэрэгтэй байгаа. Энэниие хүдэлмэришэд һайн ойлгодог һэн. Тэдэнэр үдэр бүри ехэ нүүрһэ малтахые оролдодог бэлэй.

Хүлгөөтэй добоюн гушаад оной үе. Түрүүшын табан жэлэй түсэбүүд. Шэнэ завод, фабриканууд олоор баригдажа, Эхэ оронойманай индустри түргэнөөр хүгжэжэ захалаа. Хүдэлмэришэн анги үзэгдөөгүй ехэ амжалта туйлажа, орон дотороо сүүрхэдаг болобо. Донбассай шахтер Алексей Стаханов халаанайнгаа даабари олон дахин үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулжа шадаа. Түрүү хүдэлмэришэнһөө жэшээ абаһан бэшэшье олон нүүрһэшэд ажалай баатаршалга гаргадаг һэн. Үниинэй нүүрһэшэн Григорий Васильевич мүн лэ ехэ нүүрһэ малтажа, халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг бэлэй. Амгалан сагай тогтоһондо Совет ороной хүн зон байсан, ажабайдалаа шэнэ ёһоор түбхинүүлэн зохёожо, шэнэ дуугаа соггой хүхюунээр дуулан ажаллажа ябаа.

1941 он. Немец фашистнарай Эхэ орондомнай добтолон ороходо,

суута нүүрһэшэн, граждан дайнай герой дахяад лэ буу барижа, Эхэ ороноо хамгаалан бодоо. Тэрэ Ленинград шадар дайлалдажа, зэрлиг фашистнарые хюдаа. Тиин «Шэн габьягай түлөө», «Совет хойто зүгые хамгаалһанай түлөө» гэһэн медальнуудаар үбсүүгээ шэмэглэнхэй бусажа ерээ. 1947 ондо Галуута-Нуурай шахтоуправлениидэ нүүрһэшэнээр хүдэлжэ захалаа һэн. Тэрэ үхибүүн ябахаһаа шахта соо хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон байгаа. Григорий Васильевич түрүүшын лэ үдэрһөө ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг болобо. Түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай нүүрһэ ехээр малтадаг һэн. Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа заһадаг бэшэ, харин бури һайнаар хүдэлхые оролдодог байгаа. Залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал табидаг бэлэй. Григорий Васильевичай хүмүүжүүлһэн һурагшад Михаил Ержин, Михаил Ахмашеев, Василий Гурулев гэгшэд мүнөө түрүү нүүрһэшэдэй тоодо ородог. Тэдэнэр аха заха нүхэдэйнгөө ажал хэрэгые үргэлжэлүүлһээр.

1950 он. Эгээл энэ жэлдэ манай парти, правительство Григорий Васильевич Вотчисовой ажал хэрэгые үндэрөөр сэгнэжэ, Ленинэй орден барюулһан юм. Харин граждан дайнай үедэ баатаршалга гаргаһанайнь түлөө 1967 ондо «Улаан Одон» орденоор шагнаба. Бүхы хүсэ шадалаа арад зондоо зорюулжа, жаргалта энэ сагай түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһэн Григорий Васильевич Вотчисов омог дорюунаар Галуута-Нуур хотын үйлсөөр алхалдаг. Шэнэ шэнэ барилгануудые хаража баясадаг. Алдарта хэрэгүүдээр дүүрэн ажабайдал тухайгаа һургуулиин үхибүүдтэ һонирхолтойгоор хөөрэдэг. Тэрэнэй хэһэн хэрэг мүнхэ һайхан.

Ю. ОРЕШНИКОВ.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой электро-гагнууршан, коммунис ажалай ударник Николай Филиппович Шитин энэ жэлэйнгээ үйлэдбэриин түсэбые һаяхан дүүргэжэ, мүнөө 1970 оной түсэбөөр ажаллажа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ф. Шитин.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ПРОФСОЮЗАЙ ТООСООН...

СЭХЭ УРУУ... ХӨӨРЭЛДЭБЭ...

— Совхозой профсоюзай организаци тоосоото үе соогоо зарим тэды хүдэлмэри ябуулаа,— гээд нүхэр В. С. Ринчинов суглаанда үгэ хэлэхэдээ дурдаа һэн. «Зарим тэды» гэһэн үгэмнай профсоюзай комитедэй ехэ һайнаар ажаллаһан талыень харуулна гэжэ хэлэгдэхээр аал? Хэрбээ элидхэл зүбшэлгэдэ хабаадаһан хүнүүдэй профсоюзай организациие магтан хөөрөө һаань, совхозой ажалшадые социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтээ ехэ амжалта туйлаа гэжэ бодолтойшье байгаа. Теэд тоосоото үе соо хэгдэһэн «зарим тэды» хүдэлмэримнай һүүлэй һүүлдэ эндэ сугларагшадай һайса хэлсэхээр асуудалынь болоо бшуу.

Мүнөө жэлдэ сагай уларил муу байгаа. Ган жэл болоо. Тиимэһээ малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ, ургаса хуряалгада бүхы зоной хүсэн элсүүлэгдэхэ, ажахын бүхы арга хэрэглэгдэжэ: намаг тохой, һудал жалга гэлтэгүй үбһэ сабшагдаха, ургаса гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха халуун хаһа сагай болоод байхада, отделенинүүдэй профсоюзна организацинууд хүдэлмэреэ һулаар ударидаа. Мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэжэ шадаагүй ха юм. Нэгэ иимэ жэшээ бариталаябди. Хурамхаанай совхозой Сахулиин отделениин луговодууд нүхэд Толстиков, Степанов гэгшэдэй даадаг участогуудта гектар бүриһөө 5 центнер үбһэн хуряагдаад байхада, луговод нүхэр Зверьков 18 центнер үбһэ абаа. Мүн Сахулиин, Шаманска һүнэй-товарна фермэнүүд хоорондоо ехэхэн илгаатай. Сахулиинхидай жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ дүтэлөөд байхадань, нүгөөдэнь бирагүй. Юһэ һарын туршада Шаманска фермэдэ 2135 центнер һүн һаагдаха аад, 1687 центнер һаагдаа. Иимэ мэдээнүүд юу гэршэлнэб? Сагай уларилай муугааршье нүлөөлөө һаань, оролдоһон ажалшад амжалта туйлаа ха юм. Түрүү луговодууд сабшалангаа һайнаар уһалаа. Түрүү һаалишад — А. И. Любовникова, С. Д. Самойлова, И. И. Копьева гэхэ мэтэ хүнүүд ёһотойл ажалай ударнигууд болошо шадаа. Теэд ажалшадай жэшээнүүдые бүгэдын шадабари болгохын тулада ямаршье хүдэлмэри ябуулагдаагүй гээшэ.

Яахадаа сахулиинхид түрүү ябанаб, яахадаа шамаанайхид гээгдэнэб,—иимэ асуудал совхозой профсоюзай организациин суглаануудта хэзэ оло дахин харагдаһан байнаб? Зарим ушарта энэ асуудал зү... үрэ дүн гараагү... шан А. Любов... мүрысөө муугаа... гэжэ суглаан дээ... профсоюзай ком... ажаллаһаниие ва... Тус совхоздо 570... додог. Энэмнай ех... шэ. Профсоюзай... совхозой дирекци,... тедтэй холбоо... ажаллажа, коми... тэ даалгабари ү... асуудалнуудые... Энээнтэй хамта,... дэлмэридэ туһалха... байна. Совхозой... даалгабари ү... ямаршье ажал... байна бэшэ гү?

Тоосоото һу... дээрэ үгэ хэлэ... үргэлжын комисс... тагүйгөөр хүдэл... Гадна профсоюз... абтаһан шиидхэб... гоо хинан шалга... һан дээрээ үлэш... Профсоюзай ха... үсөөн зарлагдаа... тын суглаан гэшэ... ганизациин ажа... хойлхо, хүн бү... ойлгожо абаха ар... юм. Тиимэһээл... лэгшэ нүхэр М. Д... элидхэл тушаа... профсоюзай ко... риие һайса шүү... лаа һайн дурад... жа, малай үбэл... гээр үнгэргэхэ,... һуудал байдалы... тэдэнэй эрилтые... анхарһан байна.

Гэбэшье проф... бүхы ажалаа му... бэшэ. Зүгөөр Хү... хоэ нёдондонойх... ажалһаа абтадаг... продуктнуудые ни... Ажалшадай амжал... рэгтэнь профсоюз... нүлөөлһэншье бай... хэрэглэгдээгүй арга... үшөөл ехэ байһаа... һунгагдаһан про... тет ажалаа зүбөө... дэлмэридөө олон я... хэрэглэжэ шадаа... бүхы һалбаринууд... хилэгдэхэ байха... суглаанда хабаад... анхаржа, Ильич... ажалай амжалта... хайгаа дэлгэрэнгы...

Г. ГРИ...

ХОРИИН һОНИН

СОВХОЗ СООГОО ЭРХИМ

Аймагай совхозуудай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй юһэ һарын дүн КПСС-эй райкомой бюро, аймсоведэй гүйсэдком хаража үзэбэ. Эндэ Дээдэ-Тайлсын совхозой Санномысскын һаалиин гүүртэ (бригадирынь П. Д. Борисов) һү һааха юһэ һарынгаа түсэб 121 процент дүүргэжэ, аймагай һаалиин гүүртэнүүдэй дундаһаа түрүү һуури эзэлжэ, үнэтэ бэлэгтэ хүртэбэ. Энэ фермэ жэлэй эхинһээ (юһэн һара соо) һаамхай үнеэн бүриһөө 1526 килограмм һү һаагаа. Гүүртын һаалишад жэлэйнгээ даабари дүүргээд байхадаа, арга боломжоёо тооложо үзөөд, шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байна. Эндэхи түрүү һаалишан Капитолина Сидоровна Красикова юһэ һарын туршада һаамхай үнеэн бүриһөө 1898 килограмм, сентябрь һарада—209 килограмм һү һаажа, мүрысөөндэ эрхимлэбэ.

ОРОЛДОСЫН ХҮСӨӨР

Анаагай совхозой гурбадахи отделениин малшад баян-голойхидой үүсхэл халуунаар дэмжээд, үнгэрһэн һарануудта малаа һайнаар шахан таргалуулжа шадаһан байна. Жэшээнь, дүршэлтэй малшан Доржо Жамбалов 107 хашараг харууһалһан юм. Тиихэдээ зунай бэлшээриин үедэ Анаа голой эхинэй бэлшээри һайнтай, уһа элбэгтэй газарта адуулжа, тэдэнээ ябала таргалуулаа. Август һарада толгой бүриинь шэгнүүр 1059, сентябрьда—1144 граммаар дээшэлһэн байна.

Мүнөө үедэ үхэр бүхэниинь 356 килограмм шэгнүүртэй болоо. һаяшаг тэдэнээ шэгнэжэ үзэхэдэнь, һүрэгэйнь 80 шахуу процентнь дундаһаа дээшэ тарган гэжэ тоологдобо.

Совхоз шахагдажа байһан эдэ малаа ерэхэ жэлэй январь һарада гүрэндэ тушаажа, мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб дүүргэхээр хараална.

ДҮРШЭЛТЭЙ МЕХАНИЗАТОР

Александр Афанасьев «Георгиевский» совхозой түрүү механизаторнуудай нэгэн юм. Мүнөө намар зелёнко болон тэжээлдэ ороходо ороохото культура хуряаха үедөө эрхим дүн т... Тэрэ мүнөө Мэ... газарта зелёнкын... хадаа, МТЗ-50 тра... төө 16—18 гекта... садай дундаһаа ша...

ЭМХИТЭЙГЭЭР...

Хориин хэлхеэ... лай партийна ор... тическэ һуралса... жэл эмхитэйгээр... риин 15-да үнгэрһ... шын хэшээлдэ бү... сугларaa. Энэ хэшэ... ализмда эсэргүү тэм... коммунис хөөдэлөөн... зорилго» гэһэн тем... на. Марксизм-ленин... һэ һуури шудалха... нютагай бэрхэ про... ша Бардуевич Сам... бэрилнэ.

Б. ЛА...

ХОНХО № 14

НДЭТЭ
РАГШАД!
хэ Октябриин
шин илаһаар 52
уйсэһэнтэй да-
уулан, таана-
луунаар амар-
„ХОНХО"

наб! Энэ — Ленин багша...»
С. БАЛДУЕВАЙ фотоэтюд.

БУУРАЛЬАА ҮГЭ ДУУЛАГТЫ!

Хүндэтэ үхибүүд! Минии хайрата ашанар, гушанар! Би таанартай ахамад үетэнэй зүгһөө хөөрэлдэхэ һанаатайб.

Би үндэр наһатай хүм. Минии бишыхан ябахада эрдэм ном үзэхэ арга боломжо нюруушаг лэ байгаа. Нам мэтын, үгытэй хүнүүдэй үхибүүд тухай хэлэхэ болоо һаа, бүришье ехэ гунигтай.

Элдэб эреэнэй баяшуулай зараса, һуулганшанар боложо, минии үеын хүнүүд балшар наһанһаа хара ажалай гашуун хүлһэ амталһан байха юм.

Би нигэжэ хэлэхэдээ, ажал гээшые доройлхоёо һанана бэшэб. Ажалша бэрхэ хүн ямаршье үедэ олондо хүндэтэй ябадаг ааб даа.

Зүгөөр хара баалалтын хүсөөр, ондоо зоной, хомхой хобдог баяшуулай зөөриие улам бүри арьбадхан хүдэлөөд, тэрэнэйнгээ түлөө, ехэдээл һаа, домбо аарса элдгэн тараг нэмэлтэтэйгээр (үшөө нюргаа сохюулаалгүй һаа, хүрөө гэхэш!) абаад лэ, хооһон ябахада, ажалай хүлһэн яаха аргагүй гашуун байдаг юм даа, хүүгэдни.

Харин хамтын зөөри арьбадхалсан, сээжэ дүүрэн сүлөөтэйгөөр амилжа, гүрэмэл минаагай эшхэрээнһээ айжа шэшэрэнгүй, хаба шадалайнгаа зэргээр хүдэлжэ ябахада ямар ехэ жаргал бэ даа! Таанарай эхэ, эсэгэнэрэй олонхинь революциин хойно түрэжэ, совет үе сагта үдэһэн золтой. Тэдэнэр ахамад үеын хүнүүдтэй хамта шэнэ байдал байгуулалсаһан зон ха юм даа.

Үхибүүд! Эхэ оронойнгоо түүхэ шудалхынгаа хажуугаар түрэл арадайнгаа үнгэрһэн хэрэгээр баһал һонирхохо ёһотой аабзат. Эһэ тортогто даруулшаһан эшэгы гэрнүүд соо үдэһэн элинсэг хулинсагуудтнай баһал баян түүхэтэй байһан юм. Наада захань арадай аман зохёол абажа харая. Үльгэр домогууд, таабари, оньһон үгэнүүд үгытэй зоной ажабайдалые шэмэглэн, уйдхар гашуудалыень сэлмээжэ байһан. Дарлагдаһан арад мүлжэгшэ ангитай аман зохёолой хүсөөр тэмсэдэг һэн. Жэшээнь, эрхэгүй эхэнэрнүүд баалалтын хүсөөр хадамда үгтэхэдөө, тэрээндээ эсэргүүсэн, нигэжэ дуулалдадаг байһан гэхэ:

Арюухан һайхан бэемни
Андалдаа, мүнгэнэй бэшэл даа...

Энэ хадаа баһал тэмсэл гээшэ бшуу.

Зүгөөр ямаршье эрдэмгүй, харанхы мунхаг байһан хүн зон тэмсэлэй ямархан харгы зам жаргал тээшэ абаашахаб гэжэ хаанаһаа мэдэхэ бэлэй! Уйдхар гунигаар халиһан дуугаараа сэдьхэлээ заһаад лэ ябаһан буряад хүниие имагтал Ленин багша, Коммунис парти зол жаргалай арюухан замда гаргаа ха юм.

Ленин багша! Россиин гүрэнэй заха хизааргүй дайдын булан тохойнуудаар амидаржа байһан хэды олон дарлагданги бага яһатаниие агууехэ Ильич эрхэ сүлөөгөөр, зол жаргалаар хангааб!

Ленин багша революци бэелүүлхэ табисууртай байһан, гүн ехэ ухаатай, холын хараа бодолтой, эрдэм бэлигээр түгэс, ехэ үзэгөөр бэшэгдэхэ заяатай Хүн. Ленин багшын нангин суртал үеын үедэ шудалагдажал байха...

Үхибүүд! Таанарай олонхитнай пионерэй улаан галстук хүзүүндээ зүүнхэй. Таанарай зүүжэ ябаһан улаан галстук хадаа манай Эхэ ороной манлай дээгүүр хиисэн далбажа байгаа Улаан тугай, революциин Улаан тугай шэгшэг гэжэ мэдэнэт. Улаан тугнай революциин гал дүлэн соогуур, ехэ тэмсэл соогуур һайхан хэрэгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн элинсэгүүдэйтнай, булад хатуу зоригтоной улаан шуһаар будаатай. Тиимэл хадань, эдир пионернүүд, революциин тугай шэгшэг—улаан галстугаа хирэ тооһон болгонгүй, арюун сэбэрээр абажа ябаха тангаригтайт. «Ленинэй хэрэгэй түлөө, Коммунис партиин түлөө тэмсэлдэ бэлэн бай!» гэһэн уряада хонгёо хурса хоолойгоор: «Хэзээдэ бэлэн!» гээд харюусаһанаа ойро зуурашье бү мартагты. Тэрэ харюутнай тон лэ гүнзэгы нангин удхатай ха юм.

Заримантнай Ильич багшын дүрэ зурагтай комсомолой тэмдэг үбсүүндээ яларуулна. Ленинскэ комсомолой гэшүүн байха гээшэ харюусалгатай хэрэг.

Би өөрөөшье залуудаа комсомолой (тиихэдэ «РКСМ» гэжэ нэрэтэй һэн) гэшүүн ябаһан хүм. Элдэб эсын ангиин дайсадтай тэмсэжэ, үргэн ниитэ зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг хаһаяа мүнөө һанахада, жэгтэй һонин байдаг.

Улаан Октябриин 52 жэлэй ойн баярые угтаха сагнай улам ойро боложо байна. Имагтал Агууехэ Октябриин хубисхалай аша туһаар жаргалтай үедэ түрэжэ, эрдэмдэ һуража, аласай ехэ хэрэгүүдтэ бэеэ бэлдэжэ ябана гээшэт.

Хэдыхэн һара болоод, Владимир Ильич Ленинэй, манай түрэл вождиин түрэһөөр 100 жэлэй ой гүйсэхэнь. Тэрэ үдэр гансашье наһажаал зон бэшэ, мүн таанаршье, минии эдир нүхэд, үнгэрһэн жэлнүүдээ ухаандаа һэргээн, шүүмжэлхы нюдөөр шэнжэлэн, сэгнэлтэ үгэжэ, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлхо зэргэтэйт.

Оролдосотой бэрхээр һурагты, һайн хүнүүд болохоёо эрмэлзэгты, эдиршүүл!

А. САДОВСКАЯ.
1929 онһоо КПСС-эй гэшүүн, тусхайта пенсионер.

Яруунын аймагай
Нарһата тосхон.

ТҮРҮҮШЫН БАГША

(УЯНГА)

Оёоргүй зэнхэгэр, үүлэгүй сэлмэг тэнгэри тэрэл зандаа Худан голой уһан соо харагдажа, согтой хүхюун, бага балшар наһанаймтон лэ иимэ гэрэлтэй һайхан үдэрнүүдые һануулһан шэнги бэлэйл.

Тэрэ гэһээр аяар найман жэл үнгэрөө. Наратай һайхан үдэрнүүдтэй найман жэл...

Алтан намарай арюухан нэгэ үглөөгүүр түрэл һургуулиингаа богоһо түрүүшынхеэ алхажа орохоорни эгээ найман жэл үнгэрөө. Эхин түрүүшын эрдэмэй дээжэ—«А» үзэгые уран нугархай уяхан гараараа багшамни бэшэжэ, хурса гуурһанай сараа сагаахан дэбтэр дээрэмни саргаа агша һэн. Үглөө бүри хонгёохон дуутай сад хонхын шэнгэхэн абяан хэшээлдэмнай дуудаха. Үглөө бүри багшамнай урихан хоолойгоор мэндэшэлэн, шэнэ һонин юумэнүүдые бидэндээ ойлгуулхаяа ерэхэ.

Табан хушуутай, бишыхан Володя Ульяновай дүрсэтэй ялагар улаан мушэхэниие зүүһэн октябрятануд байтараа гурбадахи класста ороходоо, улаан галстук зүүжэ, эдир пионер болоһоноо, Коммунис партиин хэрэгэй түлөө хэзээдэ бэлэн байхаар тангариг үгэһэнөө мартагшагүйб.

Дүрбэн жэл соо заахан хайрата багшамнай бидэнээ табадахи класста оруулжа, дахин нэгэдэхи классай шабинарые даажа абаа һэн.

Нэгэдэхи класстаа эхилжэ найман жэл хүрэтэр суг хамта һуража гараһан нүхэдни түрүүшынгээ багшые мартадаггүй.

Түрүүшын багша. Манай хоёрдохи эхэ... Мойһон хара нюдэтэй, горголиг ута үһэеэ толгой дээрээ монсогойлһон, жэнхэни буряад хэлэтэй түрүүшымни багша мүнөөшье тэрэл зандаа урдам зогсожо байһандал үзэгдэдэг.

Тэрэнэй һургажа гараһан һурагшадынь арбан класс дүүргэжэ, түрэл нютагайнгаа танил һургуулитаяа хахасажа, сад хонхыноо дадал болошоһон абяантай хахасажа, эрдэмэй орьёл өөдэ тэгүүлэн, ажабайдалайнгаа түрүүшын алхамуудые хэжэ эхилдэг.

Он жэлэй ошожо, үдэр хоногой үнгэрөөшье һаа, түрүүшымни багшын түрэл һургуули тээшээ алхалхадань, үглөө бүри шэхэнэйнь шэмэг болгон, хонгёо хурсахан энеэдээр эдирхэн һурагшадынь угтадаг лэ.

Теэд хэды олон һурагшадые хүмүүжүүлэн һургаа гээшэб? Олон лэ даа! Багшымнай һургажа гараһан шабинар залуу наһанайнгаа зориһон эрдэм шэлэн шудалаад, хаанашье хүдэлжэ, урматай һайн ажалаараа суурхан ябахадаа, түрүүшынгээ багшые ходол һанаандаа оруулха. Шабинарайнгаа һайн ябахада, багшамнайшье урмашадаг байха...

Н. ДАГБАЕВА,
Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин нэгэдэхи курсын һурагша.

„ХОНХЫН" ПОЧТОҺОО

…ДЭЙ ЗҮЖЭГҮҮД ХЭРЭГТЭЙ!

…й һургуулида хүдэлжэ ябахадаш, үхибүүдэй гүйсэдхэ… буряад дуун хомор. Мүн баһа тэдэнэй наадамаар зүжэ…гүй. Ород хэлэн дээрэ юу-хээн биил даа. Теэд буряад … үхибүүдэй зүжэгүүд үгы тооной.
…дэй уншамаар номуудые, зүжэгүүдые олошоруулха, нэ…хэдэ, хүүгэдэй литература хүгжөөхэ тухай асуудалаар …нуудшье болоно хэбэртэй агша.
…иин байдалые, үхибүүдэй аяг зангые үнэншэмэ зүбөөр …гүүдые олоор бэшыт гэжэ шабинарайнгаа, багшана… республикын уран зохёолшодто ханданаб.

Д. ЦЫРЕНОВА,
Бэшүүрэй аймагай Шэбэртын дунда һургуулиин багша.

…ЭЛЭНГЫН УРАСХАЛАЙ» ДОЛГИН

…ын найман жэлэй …һоор табан жэл бо…

…һаа хойшо буряад …тура заадаг багшын …ро 5-дахи класстаа …рэтэр үхибүүд бу…й класстаа гадуур …жэ уран зохёолшод Г. Чимитов, Д. Жал… Бадмаев, Х. Намса…оев, Ц. Дондогой, … В. Петонов, Ж. Бал…Ж. Жимбеев болон …шэдэй зохёолнууд…илсаа.
… бэшэгдэһэн, удха … зохёолнуудтай та…аа, үндэһэн буряад …оригтойгоор шудал…эг, өөһэдөөшье иимэ …хёол бэшэһэйбди гэ…шуу. Үхибүүдэйнгээ …бахада буряад онтохонуудые уран гоёор хөөрэжэ, жэнхэни үндэһэн хэлэнэйнгээ баялигтай танилсуулжа байхада хэды шэнээн туһатай гээшэб. Иимэрхүү ёһо гурим манай нютагта, һургуулидамнайшье алдагдаагүй, һүбэлгэн ухаансар үхибүүднай түрэлхи хэлэеэ ехэ шуналтайгаар шүдалжа байдаг. Буряад хэлэндээ шуналтай үхибүүд бусадшье предмедүүдээрээ эрхим һайнаар һурадаг, дээдэ һургуулидашье ядалсангүй ородог заншалтай.

Зунай үедэ үхибүүднай Сэлэнгэ мүрэнэй эрье зубшан сэнгэнэ, уһанда тамарна. Намар болоходо үлир, мойһо түүжэ, газарай хэшэгһээ хүртэлсэнэ. Тиимэһээ һургуулиингаа дэргэдэ гарадаг гар бэшэгэй журналые «Сэлэнгын урасхал» гэжэ тэдэнэр нэрлээ.

Гадна класс бүхэн «Сэлэнгэ» гэһэн газетэ буряад хэлэн дээрэ гаргадаг. Манай һургуулиин үхибүүд уран зохёолшодтой саг үргэлжэ уулзана. Жэшээнь, уран зохёолшод Ш. Нимбуев, Г. Чимитов, Ц-Ж. Жимбиев, Б. Санжин гэгшэд ходо ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Энэ һайхан заншалнай саашадааше үргэлжэлхэ.

Класстаа гадуурхи уншалгада таабари, оньһон хошоо холбоо үгэнүүд болон дуунууд хэрэглэгдэнэ. Үхибүүд өөһэдөөшье суглуулна.

«Сэлэнгын урасхал» гэжэ литературна кружогойнгоо зарим гэшүүдэй зохёолнуудые «Буряад үнэн» газетын уншагшадай анхаралда табихадаа, жэнхэни һайхан буряад хэлэндэмнай хабаатай кружогууд нютаг бүхэндэ олошорһой гэжэ хүсэхэ байнаб.

Ц. БАЛЬЖИНИМАЕВА,
буряад хэлэ ба литературын багша.

«Бүмбэгэ намнажа ябаһаар,
Бүдэржэ бү орхи, нүхэр...»

«Ном үзэхэнь—хашартай,
Наадажа ябахада—аятай...»

Ходол наадажа ябаһаар,
«Хоёрнуудтаа» барюулшоо...
Ф. БАЛДАЕВАЙ зурагууд.

ТААБАРИ ХЭЛСЭЕ!..

Хүндэтэ редакци! Минии эльгээһэн таабаринуудые «Хонходоо» толилжо, эдир уншагшадта дурадхыт:

Бүдүүн хүн мүнгэн бүһэтэй.

Саһан дээрэ—сад аяга.

Маани мэдэхэгүй аад,
Мүргэл хээшэ.

Хоёр пээшэн нэгэ шэлээбэртэй.

Гаагай гансаараа,
Дөөдэй дүрбүүлээ,
Дүдэгэр багша хоюулаа.

Зина ДАМДИНОВА,
6-дахи классай һурагша.
Сэлэнгын аймагай
Ёнхор һуурин.

Яатараа багашуул дуулалдааб?
Ямархан дуунуудые мэдэхэб?
Октябриин үдэртэ бэлдэнгээ,
Огсом аялга гаргана гү?
Һурадаг зондо атаархадаг,
Һургуули руу гүйлдэдэг болохол
Саадта мүнөөдөө ябанал даа.
А. КНЯЗЕВАЙ фото.

…Н БАГША

…йдэ суутай
… багша абатайбди.
… алдартай
… багшатайбди.
Ильич **Ленин**
… үбгэн абал даа.
Ильич Ленин
… агуу багша даа.
… классай һурагша
…АНОВА Сэсэгма.

—●—

…РААСГАЙ

… шубуун —
…сгай ниидэнэш.
… доро
… баринаш.
… ниидэн,
… харанаш,
…тагаа баяжуулан,
… хамгаалнаш.

—●—

… СЭРЭГШЭД

… сэрэгшэд
… жагсана.
… шангаар дуулан,
… алхална.
… түлөө
…жа байлдаһан
… баатарнууд
… суурхахал!
… классай һурагша
…НИМАЕВА Света.

—●—

…ЭГ-БЭЛЭГ

… шаража,
… дунгяарна.
… һалбаржа,
… намжаарна.
… урмандаа
… суглуулхаб.
… дахин уулзахадаа,
… барюулхаб.
«А» классай һурагша
…АПОВА Намжилма.

„ХОДОДОО НАРАН БАЙГ ЛЭ!"

(НАЙРУУЛГА)

Замбида байһан алтан наран доро дэлхэйн бүхы зон жаргана, эб найрамдал тогтооно, коммунизм байгуулхаяа түхеэрнэ; хүхэ ургы һалбарна; хүхэ тэнгэри хүхэрнэ; заахан үхибүүд наадана.

Наранай байгаа хада дэлхэй дээрэ бүхы юумэн бултадаа бии. Оёоргүй гүнзэгы далайнууд, үндэр гэгшын хадануд, үнэтэй ехэ ойнууд, элдэб янзын ангууд.

Теэд дэлхэй дээрэ бүхы арад жаргалтай бэшэ. Вьетнамда американ алуурашад шуһата хэрэгээ зогсооногүй, жаргалда дуратай араб оронуудта Израилиин булимтарагшад добтолжо байна.

Бидэ, совет хүнүүд, коммунизм байгуулнабди, булта жаргаха. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоожо, наранше замбишье байха, сэсэгүүд һалбарха, бүхы арад хамтадаа жаргаха, дэлхэй дээрэ намайе бии болгоһон хайрата эжым хододоо байг лэ, хододоо байһууб би!

1945 ондо хоёр город үндэһөөрөө үгы болоо һэн. Американецууд Хиросима ба Нагасаки гэжэ хоёр город дээрэ атомна бомбо хаяа һэн. Тиимэ муухай юумэн дахин болохо ёһогүй!

Дэлхэй дээрэ хододоо амгалан жаргалтай байдал тогтохонь болтогой!

6-дахи классай һурагша
РИНЧИНОВ Бабасан.

СОВЕТ ЭХЭ ОРОН

«Юунтэй, юунтэй шамайе
жэшэхэбиб, Эхэ орон!
Далайтай, далайтай
жэшэхэ гэхэдэм,
Далай оёортойл»

Үргэн даа, баян минии Эхэ орон. Үргэн тала дайдыень нюдөөрөө хуу обёорхогүйш. Городуудыень хуу тоолохогүйш. Минии Эхэ орондо һайн һайхан хүнүүд ажалладаг. Шэнэ харгыгаар урагшаа дабшадаг. Коммунизм тээшэ дабшадаг, тэдэ шэнэ байдалые байгуулхал. Эхэ орондом эрдэм-техникэ ехээр дэлгэрэнхэйл. Огторгойн одо мүшэд уруу, захагүй замби тээшэ харгы нээгээ.

Дэлхэй дээрэ эгээл түрүүн Юрий Гагарин энэ замбуулинай харгы нээгээ һэн. Гагарин хэлэһэн байна. «Ямар һайхан бэ даа, орон дэлхэймнай. Энэ һайхан дэлхэйдэ бүхы арад эбтэй ажаһуугаа һаа, ямар һайн бэлэй».

Минии Эхэ орондо бүхы арад адли эрхэтэй, эхэнэршье эрэшүүлһээ дутуугүй ажаллана. Энээниие элитэ гэршэлнэ. Валентина Терешкова. Эхэ орондомнай олон гидроэлектростанци, завод, фабрика баригдажа байна.

Мүнөө Эхэ орондомни баяшуул, үгытэйшүүл үгы.

Энэ жаргалта байдал, энэ эрхэ сүлөө бидэндэ миил ерээгүй. Эрхэ сүлөө, һайн байдал бидэндэ өөрөө ниидэн ерээгүй, тамаран баһа ерээгүй, мүн ябаадшье бидэндэ ерээгүйл. Эдэ эрхэ сүлөөе, һайн байдалые ами наһаяа гамнангүй, эхэ эсэгэнэрнай баяшуулые илан гаража абаал.

Эхэ орондомнай 1941 оной июниин хорин хоёрто харата дайсан добтолон ороо һэн. Тэрэ Ураал хүрэтэр газарыемнай буляаха һанаатай һэн. Теэд бүхы арад зомнай нэгэн доро бодожо, Эхэ ороноо дайсанһаа хамгаалан жагсаа бэлэй.

Мүнөө манай Совет гүрэн тогтоһоор 50 гаран жэл болоо. Арад зомнай табин жэлэйнгээ ойе тон һайнаар угтаа бэлэй.

Колхознигууд малаа һайнаар хараад, мяха, һү, нооһо ехээр тушаанад; орооһо таряа ехээр хуряана.

Хүдэлмэришэд фабрика ба заводуудта һайнаар хүдэлжэ, хубсаһа хунар, машинануудые олоор гаргана.

Бидэшье баһал һайнаар һуранабди, бүгэдэ Эхэ орондоо дуратайбди.

Үдэрһөө үдэртэ, минутаһаа минутада урагшаал дабхинал Эхэ оромни.

Эхэ оромни урагшаа, урагшаал —Коммунизмын харгыгаар дабхиналши!

6-дахи классай һурагша
ЦЫРЕНОВА Тома.

һургуулиин уран һайханай бүлгэмдэ туһаламжа

ТҮМЭРЭЙ ХАЯДАҺА ХЭН СУГЛУУЛХАБ?

ИНТЕРМЕДИ

Тус интермедиие концерт хүтэлдэг хоёр хүн гүйсэдхэхэ. Тиихэдээ ганса энеэдэ гаргахаяа оролдонгүй, хаража һуугшадай болдолгото болохо талыень хараада абаха шухала.

Нэгэдэхи: О! Мүнөөдэр бидэ, хүндэтэ нүхэд, амаргүйхэн ехэ хэрэг, гүрэн түрын удхатай хэрэг бэелүүлхэмнай бшуу даа. Тэрэ хадаа ямар хэрэг бэ гэхэдэ, бүхы һургууляараа түмэрэй хаядаһа суглуулхабди. Энэ ехэ хэрэгһээ хажуу тээ байһан хүн лэ «хамаг һайн юумые хойшонь татагша» гэжэ нэрэтэй болохо. Ойлгосотой гү? Ойлгосотой! Тиимэл һэн хойнонь... (үгэеэ дүүргээдүй байтарнь, хоёрдохи хүтэлэгшэ орожо ерэнэ).

Хоёрдохи: Шимни иихэдээ юун лекциеэ уншаба гээшэбши? Концертээ саашань ябуулхагүй зон гүбди?

Нэгэдэхи: Байл даа! Концерт тэрьедэхэгүй, хүлеэхэ даа. Бишни түмэрэй хаядаһа суглуулгада бүхы һурагшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тула а-ги-та-ци хэжэ байна гээшэб. Ойлгосотой гү? Ойлгосотой!

Хоёрдохи: Мүнөө түмэрэй хаядаһа суглуулхаяа байна бэшэлди. Концертээ саашань ябуулаял. Шинии шашахые хэн шагнахаяа һайшаажа һуугаа гэбэш?

Нэгэдэхи: Бай-бай! Бү яара! Нэн түрүүн ниитынгээ хэрэг шиидхэжэрхие. һүүлдэнь тингээд наада энеэдэн туухайгаа хэлсэхэбди.

Хоёрдохи: Үгы, ши ямар хүн гээшэбши. Үглөөдэр түмэрэй хаядаһа суглуулха тухай суглаанай боложо байхада, юугээ тугаарай амандаа уһа балгаад һуугаа һэмши? Дуугархаяа лабаш? Гэнтэ мүнөө эндэ ерээд, үргэ аманши зохолшобо гү? Мүнөө хүн булта амарха гэжэ ерээ ха юм. Шамтай шамгүйгөөр түмэрэй хаядаһа яагаад, хэдые суглуулхаяа хүн хуу мэдэжэ һуунал.

Нэгэдэхи: Зажим! Хүнэй эдэбхи гаргажа байн гэһээ, ши дарахаяа һанааш. Би багшада хэлэхэб даа. Дайралдахаа байхаш.

Хоёрдохи: һэ! Бүдүүн хүн гэн гэһэй, бишыхан үхибүүнэй аяг гаргыш даа. Теэд өөрөө хайшан гээд түмэрэй хаядаһа суглуулхаяа мэдэнэ гүш?

Нэгэдэхи: Мэдээ хүн аабзаб даа. Мэдээгүй һаа, юундэ эндэ ерээд үгэ хэлэжэ байха һэнбиб?

Хоёрдохи: Хэнтэй суглуулхабши? Хаана? Тэрээн тухай бодожо үзөө гүш?

Нэгэдэхи: Юун хэнтэй, хаана гэжэ?

Хоёрдохи: Алибаа ехэ хэрэг шиидхэхын тула һайса бодожо үзэһэн түсэб байха ёһотой юм шуу. Жэшээнь, бидэ бүхы классаараа ошожо, хуушан кузницын һуури шэнжэлхэбди. Үшөөшье ондоо нэгэ газар мэдэхэбди.

Нэгэдэхи: Хаял даа саашань. Жэбэ-жонхо болошоһон түмэр малтаха гэжэ би газар онгилхогүйб даа. Юуень тиигэжэ гар хүлөө шоройдобо гээшэбиб?

Хоёрдохи: Яаха хүмши? «Ажалгүйгөөр алганашье барихагүйш» гэжэ дуулаа һэн гүш?

Нэгэдэхи: (Дуулана, хатарна).
Бэлэн аргын байн гэһэй,
Бэеэ юундэ зобоолойб?..

Хоёрдохи: Ямар бэлэн арга байгаа юм? Хэлыш, а?

Нэгэдэхи: Бии юм даа, намдаш тиимэ арга.

Хоёрдохи: Ямар арга гээшэб, хэлыш. Класстаяа тиимэ арга зохёогоо гүт?

Нэгэдэхи. Хаял даа. Юун класстаяа гэжэ. Тэрэш, дуратай һаа, шоройонгиргожо ябуужан. Бишни (аргааханаар) гансаархаа һанааб. Гарниш сэбэр үлэхэ, түсэбөөшье хамагһаа ехээр дүүргэхэб.

Хоёрдохи: һэ, шимни иихэдээ ганса амяа хараһан хүн гээшэгши? Теэд гансаараа яагаад түсэбөө дүүргэхэшни гээшэб?

Нэгэдэхи: Хүгшэн эжынгээ гуулин самовар абаашажа тушаахаб. Эжынгээ сепаратор, сарай соо байдаг нэгэ ялагар орон гэхэ мэтые абаашахаб.

Хоёрдохи: Теэд тэдэ зөөритнай хэрэггүй болонхой ха гү?

Нэгэдэхи: Юу хэлээ гээшэбши? Бишни июусаар тушааха хүн аабзаб. Хэн намда тэдэниие тушаа гэжэ үгахэ юм?

Хоёрдохи: (Үгэеэ оложо ядан). Тиихэдээ... тиихэдээ... ши... ши... хулгайшан гүш?

Нэгэдэхи: Ааляар дуугарыш. Үшөө МТМ сооһоо юу-хээ олохоб. Харуулшанайнь үгы байхада ороод, хэрэгтэй юумэеэ абаад гарахада болодог юм!

Хоёрдохи: Би энэ хэрэг миин орхихогүйб.

Нэгэдэхи. Тэнэг! (Гүйжэ гарана).

Хоёрдохи: (Зондо). Иимэ зон манай һурагшадай дунда бии гэжэ гү?

Нэгэдэхи: (һөөргөө ороно). Байжашье болохо. Бэлэн арга бэдэрдэг хүнүүдтэй бидэ тэмсэхэ ёһотойбди. Зүб гү, нүхэрни!

Хоёрдохи: Зүб лэ даа. Теэд ши...

Нэгэдэхи: Бишни зорёон эндэ иимэ наада харуулха гээ һэм. Тиимэ хүнүүд бии һаа, һайса бодожо үзэг.

Хоёрдохи: Зүб даа. Шимни ехэ һанаамгай байбалши. Би үнэн зүрхэнһөө шамда дураа гутажа байгаалби. Тиигэ һаа, удаадахи номероо соносхоё.

Нэгэдэхи: Тиигэе. Манай программын удаадахи номер...

Хоёрдохи: (Номероо соносхоно).

Ц. ДОНДОГОЙ.

2. МОНГОЛОЙ УРАН ДАРХАНАЙ ГАЗАР

...Модошо дархан. Түмэршэ дархан. Шулууша дархан. Мүнгэшэ дархан... Монгол дархашуулай эртэ урдын эдэ бүхы нарин мэргэжэлнүүдые нэгэн доро ниилүүлэн согсолһон, зохилдуулан дэгжээһэн индустриальна гуламта—Дархан хотодо ерэбэбди. Дархан хото.—энэ газараа иигэжэ имагтал монгол урашуул нэрлэжэ шадаха байгаа гээд сэдьхэлдэ ороодхино.

Хараа-Голой зүүн-хойноһоо, үндэрлиг добо дээрэһээ харахада, Дархан хото Монгол ороной альган дээрэ шэнгеэр ялархай толорхой үзэгдэнэ. Харин энээгүүр ямар нэгэн долоо-найман жэлэй саана сүл хооһон тала, бэлшээриин газар байһан. 1961 ондо бидэнэрэй нэгэн энээгүүр ябахадаа, эндэ тэндэ шаагдаатай арба-хорин гадаһануудые хараһан, газар хэмжээшэд, геодезистнүүдые золгоһон байгаа. Тиихэ үедэ Бабуудорж гэдэг һонин хүнтэй уулзаһан тухайнь мүнөө дурдан хөөрэлдэжэ, шэнэ үйлэдбэриин түб хотын найман наһанай намтарай эхиндэнь хүрэбэбди. Бабуудорж—залуухан инженер, Монгол уласай түрүүшын мэргэжэлтэдэй нэгэн. Тиигэжэ үшөө бодоодүй, саарһан дээрэ зураатай байһан барилгын, арба-хорин гадаһанай даргаар томилогдоод ерэһэн байгаа. Тэрэ хүнэй сэдьхэл уужам, зориг хурса, тэрэ хүнэй досоо һара наран, гал дүлэн салгидама гэрэлтэй, замайнь холые табан хушуута одон заажа байгаа. Үльгэрлэн хэлэхэдэ, тэрэ хүнэй зүрхэндэ шэнэ Монголой һүлдэ—соёмбо толоржо байһан болоолтой. Бабуудорж тус барилгын түлэблэл—зураг урдаа барижа, асари ехэ байлдаанай газар дээрэ мундуу тулалдаанай түсэб хараа лаажа байһан шэнги, элирхэйлжэ байгаа һэн гэхэ:

— Эндэхэнэ зошодой бууха хэдэн дабхар гэр (гостиница) бодохо, тээ хажуудань хоол бариха гэр (ресторан) баригдаха. Зай, айлшад эндэ буугаад, хоол бариба гэлэйт. Тиигээд хаана ошохоб? Соёлой ордондо. Кинотеатрта. Музейдэ. Удаань манай хотын гол ехэ үйлэдбэриин газарнуудта—тото томо заводууд, фабриканууд, комбинадуудта, байрын томо байшангуудта, ясли, һургуули, техникум, магазинуудта ябажа харахат. Үдэшэлэн—далай ехэ сахилгаан гал үйлсэ гудамжануудаар салгидажа, сэгээржэ байха...

Гэхэ мэтэшэлэн забда залигүй хөөрэхэдөө, залуу инженер эдэ бүгэдэндөө өөрөө тон ехээр этигэнги, гэр байшан бүрнис, үни бодоод байһан шэнгеэр, нюдэндөө тодорхойлон харуулжа байгаа һэн.

Харин мүнөө... Энэ урдамнай тала газарые табсантай үндэр болгон үндыгөөшэ Дархан хото бүхы дэлхэй дээрэ нэрээ баталаад байна бшуу! Һалаа һалаагаар таһалгаряагүй хэлэгдэдэг «Абай-Гэсэрэй» үльгэр шэнги дабхасан тобойһон энэ хотын хорёод гаран мянган хүн зонойнь дунда али бүхы социалис оронуудай арад зоной аялга хэлэн тунгалаг агаартань тунана, сэнгэлиг наадандань гарана.

«Бидэнэй аха дүүгэй хани барисаан совет ба монгол ажалшадай үдэр бүриин үйлэ хэрэгээр шэрээгдэн шангаагдана. Ажалшадаар ехэ дуталдажа байһан Монголой барилганууд дээгүүр олон мянган тоото совет мэргэжэлтэд болон дүршэлтэй хүдэлмэришэд ажаллана. Тэдэнэр монгол хани нүхэдөөрөө хамта гар гараа барилсан ябажа. манай орон доторхи социалис байгуулламжада эдэбхитэйгээр хабаадалсана, өөһэдынгөө үнэншэ һайн, сэбэр сэхэ ажалаар манай арад түмэндэ угаа ехэ интернациональна туһаламжа үзүүлнэ»—гэжэ нүхэр Цыденбал онсо тэмдэглэнэ. Совет арадай сэгнэшэгүй ехэ туһаламжын аша габьяагаар Монгол ороной Сэлэнгын аймагай эльгэн дээрэ ургаһан энэ хотодохи олонхи предприятинуудта монгол, ород, буряад хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд хамта хүдэлжэ, нэгэн хэлээр—монголоор хөөрэлдэжэ, дуулалдажа ябахыень харахат.

Совет хүнүүд Дархан хотые Монголой Магнитка гэжэ нэрлэдэг. Үнэхөөрөөшье. Дарханда ябахада, Ураалай суута Магнитка, тэрэнэй баригдаһан түүхэ намтар һанаанда орохол байна. Олон түмэнэй онсо шударгы ажалай баатаршалга габшагай түргэн хурдабшалга, сэдьхэл зүрхэ доһолгомо хараа бодолнууд...—Эдэ совет табан жэлнүүдэй халуун охин Дархан, дээгүүр амисхаална. Зүгөөр нэгэл онсо илгаа бии гээшэ ха.—тэрэ холын табан жэлнүүдэй Совет орон имагтал өөрынгөө зөөри хабаар, гансал бэеынгээ хүсэ шадалаар ябуулдаг байгаа һаань, харин Монголой индустриин зүрхэн СЭВ-тэ оролсодог гүрэнүүдэй—СССР-эй, Польшын, Чехословакиин; Болгариин, Венгриин, ГДР-эй ехэхэн техническэ болон материальна туһаламжаар сохилон логшоно. Мүнөө тэндэ харахада, чехүүд хүсэ ехэтэ цементнэ завод бодхоожо байна, полягууд—сагаан шохойн ба силикатна хирпиисын томо завод түхеэрнэ, болгаранууд—арһан дэгэл оёхо комбинат, венгрнүүд—мяханай комбинат баринад. тиихэдэ немецүүд оршон тойронги уужам дайдые ухаашалан шэнжэлэн, газарайнь баялигуудые тагнан хайжа ябана. Арбаад жэлнүүдэй үнгэрөөд байхада, социалис арадуудай суранзан ольһото хани харилсаан, хатуу барисаан, инаг найрамдал, шуһан түрэл тухайда али зэргын гоё һайхан дуун гараха гээшэб! «Дархан—интернациональна хото» гээд тэрэ дуунай эхин гаршаг мүнөө һиилэгдээд байна. Тэрэ дуун соо юун гэжэ дуулагдахаб гэжэ мүнөө тухайлан аялгалхаар болоо:

«...Үглөөнэй үүрээр Монголой радиогой һүлдэ дуун соностожо, олон ондоо хэлэтэн туристнуудай нойр сэлмэбэ. Арбан дабхар гостиницын сонхонуудай шторонууд нээгдэжэ, тэдэнэй газаашаа харан гэхэдэнь, монгол гүүнэй сэгээ шэнги үүрэй толон салгидажа. Хараа-Голой хабтагай тала дээр далан мянган дархашуулай хото юһэн эрдэнеэр яларжа байна. Энээниие нэгэхэн лэ һүни соо нэгэдэмэл хүсөөр агуусхэ баатар бодхоожорхёо,—тэрэ баатарай нэрэнь—Найрамдал, тэрэ баатарай обогынь—Дружба!..».

Дархан хотын ерээдүйнь бүри һайхан, бүри гэрэлтэй. Хүсэд дүүрэн бүтээд байхадаа, эндэ дала гаран мянган хүн зон ажаһууха юм. Монгол ороной промышленно-экономическа шэнэ районой түб болоһон энэ хотые тойроч хэдэн микрорайонууд—дахуул тосхонууд баригдаха, хүн зоной ажаһуудал хангаха бүхэли предприятинууд, һургуулинууд, хүүгэдэй яслинууд, клубууд болон кинотеатрнууд, тариһан модон, жэмэс, сэсэгүүдһээ түргэнөөр урган бодожо байна. Ошогороо энэ газарай баялигай, хаба шадалай, үйлэдбэриин хүсэнэй ашаар, орон уласайнь нэгэ хүн бүридэ хүртэсын бодолоор шулуу нүүрһэ малталга хоёр дахин дээшэлхэ, хүн бүхэндэ электрын хүсэ үйлэдбэрилгэ 300 киловатт-часаар ехэ болохо, хэдэн олон мянган кубометр барилгын материалнууд, жэшээгүй ехэ гурил талха, хубсаһа хунар, эдеэ хоолой зүйл үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

Дархан хотоһоо бидэнэр гараад, саһа бороо соогуур саашаа гүйлгэлдэнэбди. Машинамнай шабардан ябаашье һаа, гүйдэлөө аалидханагүй. Хажуугаарнай хүндэ ашаа тээһэн вагонуудые хүсэ ехэтэ тепловоз гүйдэл дундаа шэрэнэ. Тепловозой сонхоор монгол машинистын энеэбхилхэнь элихэн харагдана. энэ хани барисаанай харгы зам тухай баһал дуулана хэбэртэй, урал аманиинь ута богонёор хүдэлнэ. Харгын хоёр хажуугаар электро-дамжуулгын хүсэтэ түмэр багананууд хүндын харуул шэнгеэр жэрылдэнэ, тэдэнэй булад аргамжанууд баһал хүнхинэн дуулана. хани барисаан тухай шэнхинэнэ. Урдаһаамнай ашаанай томо залгамал автомашинанууд таһалданагүй, үбһэ таряа, үхэр мал, эд бараа иишэ тиишэнь, хэрэгтэй газар тээшэнь зөөнэ.

Талада ябахада сэдьхэл бодолдо элдэб һонин ушарнууд һэлгэлдэн ородог. Бидэнэр шэбшэнэбди, этигэнэбди: Монголой тала худар улам гүнзэгырэн орохо бүри юрэ бусын, үлэмжэ һонирхолтой, гайхамшаг юумэнүүд—хуушан заншалай хүрьһэн дээрэ хангал һайханаар урган гараһан шэнэ сэ...лэ байха.

Юрэ жэшээд үзэхэд... ута ургые электро... утаһаар хэмжэхээр аа... баатар бүхые бата ба... дозеристтэй сасуулхаар... хурдан гүйгөө «Дру... тепловозтой тэнсүүлхэ... рэгүй сагааханшье һэе... һаруул уужам табан ... донтой яажа жэшэхэб?

Тэрүү саана тэбхин... һэеы гэрэй газаа, сэрг... байһан эмээл морин... хоёр хүнэй байхыень ... Мантай ябалсаһан түбэ... зетын корреспондент нү... динжав иигэжэ үльгэр...

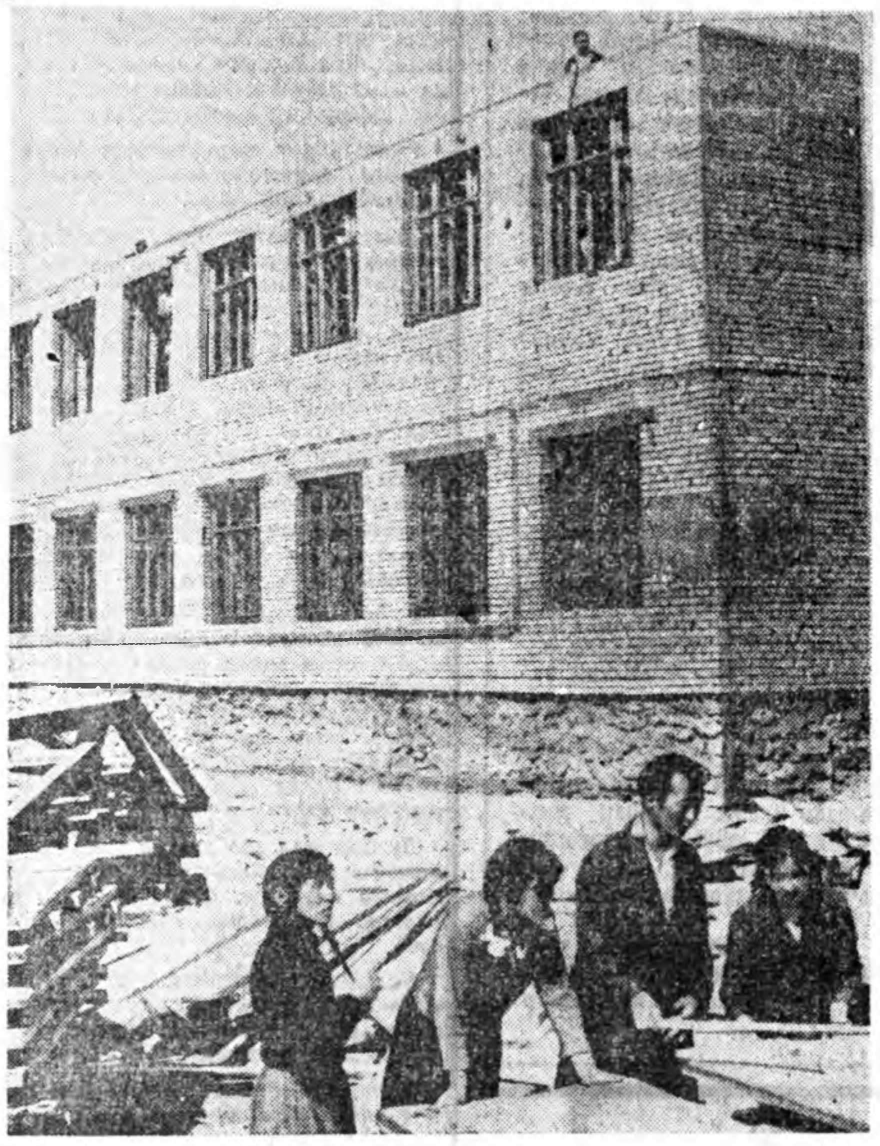
— Энэ хадаа Моск... хүн байжа болоо, дээ... да. Эхэнь гараад, хар... сэржэмдэжэ, эмээлэ... һү сүршэбэ ха. Һүн ш... гүн ехэ золтой ябахы... бэ. Тиигээд хүбүүнэй... сарыень үндэбэ. Баруун... бусажа ерэхэдэнь таа...

Монгол зоной ёһо ... хан, угай холын удха... зүнтэй.

«Үбгэдэй үгэ сэсэн, ... шал мэргэн»—гэһэн ... һон үгэ эндэ эжэлүү... да оробо.

Ц. ЦИ...

Ц. ГА...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дархан хотын залуу барилгашад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сүхэ-Баатар хотын һургуулиин үхибүүд химиин хэшээлдэ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

Совет космонавтнуудай хүндэлэлдэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадуудта аяншалжа байһан совет космонавтнууд Г. Т. Береговой, К. П. Феоктистов ноябриин 3-да Нью-Йорк город ерээ. Энэ хадаа тэдэнэрэй орон соогуур аяншалгын түгэсхэлэй шата болоно.

Космонавтнуудай хүндэлэлдэ зорюулан, ООН-ой Генеральна секретарь У. Тан ноябриин 3-най үдэшэ уулзалга хээ.

Сомалиин революционно Верховно соведэй гэшүүнэй мэдүүлгэ

МОГАДИШО. (ТАСС). Сомалиин Демократическа Республикын Верховно революционно совет (ВРС) хадаа таарамжатай оршон байдалай тогтохо, бүгэдэнинтын һунгалта үнгэргэжэ хуули гаргалгын демократическа органой байгуулагдаха саг хүрэтэр хуули гаргалгын үүргэнүүдые дүүргэдэг байха гээд ВРС-эй гэшүүн капитан Омар Гасе Могадишогой радиогоор хөөрэлдөө хэхэдээ мэдүүлээ. Ороноо хамгаалха асуудалнуудые ВРС эрхилдэг байха, Верховно сүүдэй гэшүүдэй ба толгойлогшын һунгагдатар юридическэ эрхэтэй байха.

Һаяхан шэнэ секретарьнуудһаа правительство байгуулагдаа. Тэдэ секретарьнуудай эрхэ түлөөлэлгэ ямар байхаб гэһэн асуудалда капитан Гасе иигэжэ харюусаа. Шэнэ кабинет гүйсэдхэхы орган боложо, ябуулгаяа хэдэг байха. Тэрэниие ВРС-эй президент толгойлхо.

АГУУ ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

БУХАРЕСТ. Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойдо зорюулагдан, совет культурын үдэрнүүд Румынида эхилээ. Совет уран һайханай фотографиин выставкэ Бухарестдэ нээгдээ. Совет засагай тогтоһонһоо хойшонхи 52 жэлэй турша соо СССР-эй арадуудай түйлаһан амжалтануудые энэ выставкэ харуулна. Евгений Мравинскиин хүтэлбэреэр Ленинградай гүрэнэй филармониин симфоническа оркестрэй концерт ниислэлэй «Атенеум Ромын» гэжэ зал соо болоо. Культурын үдэрнүүдэй программын ёһоор совет искусствын элитэ ехэ хүдэлмэрилэгшэд Румынида шадабаряа харуулха байна.

* * *

ГАВАНА. Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойе Кубын Лас-Вильяс провинци үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Провинциин түбэй город Санта-Кларада выставкэ нээгдээ. Тэрэнэй экспонадууд совет арадай ябажа гараһан баатарлиг замые харуулна. Кинотеатрнуудтань совет фильмүүдэй фестиваль үнгэргэгдэнэ. Советскэ Союзда, Октябриин революцида зорюулагдаһан тусхай программануудые нютагай радиостанцинууд дамжуулжа эхилээ. Санта-Кларадахи Центральна университедэй хажууда «Ленинэй зуун жэл» гэжэ паркын һуурие ноябриин 6-да кубынхид. провинцида хүдэлжэ байһан совет мэргэжэлтэд табиха байна.

* * *

Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойтой дашарамдуулагдажа, Бурундиин Республикын ниислэлдэ «Железный поток» гэжэ совет фильм харуулагдаа.

(ТАСС).

Конгрессменүүдэй уряа

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Химическэ ба бактериологическа зэбсэг ухаалан зохёохо программаһаа арсахыень уряалан президент Никсондэ арбан зургаан республиканецууд—США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүд хандаа.

Иимэ зэбсэг хэрэглэлгэ угаа һүртэй муухай хойшолонтой байжа магад гээд элидхэлэй авторнууд уридшалан һануулна. Химическэ ба бактериологическа зэбсэгэй бүхы нөөсэнүүдые усадхаха шухала гэжэ тоолохо зуураа, дай хэхын тулада химическэ ба бактериологическа зэбсэг хэрэглэлгые хориһон 1925 оной Женевскэ протоколые эсэслэн баталхые конгрессменүүд захиргаанайхидые уряална.

Иорданиин сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ДАМАСК. (ТАСС). Иорданиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгые Дамаскын радио дамжуулаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Иордан мүрэнэй нугын урда талын хубидахи Захрат Ан-Наджар ба Аль-Мундас шадар байһан иордан сэрэгүүдые израиль сэрэгүүд ноябриин 3-най үглөөнэй 8 чаһаа 8 час 10 минута хүрэтэр миномёдууд ба пулемёдуудаар буудаа.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙ

НЬЮ-ЙОРК. ТАСС-ай тусхай корр. В. Осипов иигэжэ дамжуулна:

ЮАР-ай правительствын бэелүүлдэг үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын политика тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ байна. Тусхай политическэ комитедтэхи дискуссида элдэб түбиие түлөөлһэн дүшэ гаран делегаци хабаадаа. Үгэ хэлэхын тулада үшөө 30 шахуу делегаци бэшүүлэнхэй. Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг политика, расистнуудые НАТО-гой зарим оронуудай зүгһөө дэмжэлгэ арадуудай һанаа сэдьхэл ехээр зобооно гэжэ комитедтэ эдэбхитэйгээр үгэ хэлэлгэ гэршэлжэ үгэнэ. Тиихэдэ энэ асуудал шууд сэхээр зүбшэн шиидхэхэһээ зайсахые, расистнуудые сагааруулхые НАТО-гой гэшүүн баруун оронуудай эрмэлзэдэг байһаниинь элеэр харагдаа.

* * *

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-до КНР-эй түлөөлэгдэхэ хуулита эрхые һэргээхэ тухай резолюцинуудай проектнүүдые хаража үзэлгые ООН-ой Генеральна Ассамблей ноябриин 3-да эхилээ. Проектнүүдэй нэгые зүбшэн хэлсэхые хүсэжэ байһан бүлэг оронууд, тэрэшэлэн Румынин ба Албани дурадхаа.

Камбоджын ба Тайваниин түлөөлэгшэд үглөөнэй пленарна заседани дээрэ үгэ хэлээ. ООН-до чанкайшистнуудай байлга хуули бусын гэжэ Камбоджын түлөөлэгшэ заагаад. ООН-до КНР-эй түлөөлэгдэхэ хуулита эрхые һэргээхые дурадхаһан хүгжэжэ байһан оронуудай резолюциин проектын түлөө дуугаа үгэхыень делегадуудые уряалаа.

Мемфистэ демонстраци болобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Негритян арадай тэмсэлтэй таларханлгын үдэр ноябриин 3-да США-гай олон городто үнгэргэгдөө. Рассизмда ба хара шарайта хүн зониие газаашалгада эсэргүү буруушаалга мэдүүлһэн ехэ демонстраци хэжэ энэ үдэрые Мемфисэи (Теннесси штат) хүн зон тэмдэглээ.

Энэ хадаа 1968 оной апрельдэ тус городто Мартин Лютер Кингые алаһан сагһаа хойшо негрнүүдэй хэһэн эгээн лэ ехэ ябуулга болоно гээд информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. Һанал нэгэдэлгын үдэртэй дашарамдуулагдан городой олон һургуули хаалтатай байгаа. Юуб гэхэдэ, һурагшад багшанартаяа хамта демонстрацида гараһан байна бшуу.

Үгэеэ хүсэдөөр ойлголсобо

КАИР. (ТАСС). Ливанай ба Палестинын «Национальна сүлөөрэлгэ» гэжэ организациин делегацинуудай хоорондо ноябриин 3-да Каирта хоёрдохи уулзалгын болоходо, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар тэдэнэр хүсэдөөр үгэеэ ойлголсоо. ОАР-ай гадаадын хэрэгүүдэй министр Махмуд Риад, ОАР-ай сэрэгэй министр Мухаммед Фавзи гэгшэд уулзалга дээрэ мүн лэ байлсаа.

«Хүсэдөөр үгэеэ ойлголсолгын, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй үмэнэ табигдажа байһан асуудалнуудые шиидхэхые хоёр талын эрмэлзэжэ байһан оршон байдалда» хэлсээн үнгэрөө гээд хамтын коммюнике соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

Палестинын партизануудай ябуулганууд

АММАН. (ТАСС). Палестинын нэгэдэмэл командованиин палестинын организацинуудай партизан отрядууд үнгэрэгшэ һарын турша соо израиль эзэмдэгшэдтэ эсэргүүгээр 454 дайшалхы ябуулга хээ.

Эндэ тараагдаһан коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. «Аль-Асифай», «Ас-Саигай» болон бусад организацинуудай партизанууд Израилиин эзэмдэһэн араб оронуудай газар нютагуудта ба Израилиин өөрэйнь газар дээрэ ябуулганууды хэхэдээ, 246 сэрэгэй машиные, тэрэ тоодо танкнууд болон бронетранспортёрнуудые, 199 бүхэлэгдэһэн харуулай ба ажаглалтын постнуудые, пулемёдуудай ба артиллерийскэ буунуудай табигдадаг бүхэлэгдэһэн газарнуудые, 34 хүүргые ба 50 сэрэгэй бусад түхеэрэлгэнүүдые хүсэдөөр усадхаа гү, али гэмтээгээ.

Спорт Спорт Спорт

ТЭМСЭЭН ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨ...

Футболоор СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Москвагай «Спартак», Киевэй «Динамо» бүлгэмүүдэй команданууд ноябриин 3-най үдэр болоһон наадаанда хэниинь шье илалта түйлажа шадаагүй. Киевэйхид Ленинградта «Зенит» бүлгэмэйхидтэй, «спартагайхид Москвада ЦСКА-тай наадахадаа, 1:1 гэһэн тоотойгоор түгэсхөө.

Мүн тэрэ үдэр Бакуда «Нефтчи» Тбилисиин «Динамо» хоёрой хоорондо шанга тэмсээн болоо. Дүнгынь—баһал тэнсэлгээр дүүрээ.

Мүнөө «Спартак» 41 очкотой. Ноябриин 10-да ЦСКА-тай дахинаа наадаха. «Киевэй... 36 очкотой. Үшөө гүр... Тбилисиин «Динаматай... хин, «Зенидтэй» нэгэ у... ха болоно.

Чемпионуудай Ленин... гэргэһэн уулзалгань һ... гаа. Гэбэшье наадаанай... вэйхидэй капитан Се... бүдүүлиг ааша гарга... наадагшынгаа нюур ру... һэнэйнгөө түлөө наад... майһаа намнуулаа.

Хэмһээ хэтэрһэн ааша... наадагшадые шангаа... ёһотой гэжэ һаяшаг... уласхоорондын федера... национальна феде... уридшалан һануулба.

НЭГЭ ҺУУРИИН ТҮЛӨӨ ДҮРБЭН КОМА...

Хэнэйшье мэдэһээр аяар хабар байхада «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ оруулагдаһан команданууд хоорондоо үсэд нэтэрүү, шангааршье наадажа, СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө тулалдаа хэжэ ороһон байгаа.

Манай зоны түрүү командануудай нэгэн гэжэ үниинһөө хойшо мэдээжэ болоһон Хабаровскын СКА команда Волго шадарай, мүн өөрынгөөшье зоны командануудтай түрүү һуурин түлөө тулалдахадаа баһал эрхимлэжэ, Хара, Балтиин далай шадархи эрхим гэгдэһэн командануудтай тулалдахаар түгэсхэлэй наадаанда хабаадалсаха болоһон. Тиигэжэ ерэхэ жэлдэ «А» классай нэгэдэхи бүлэгтэ орохын түлөө Орджоникидзе хотын «Спартак», Вильнюсэй «Жальгирис», Днепропетровскын «Днепр» командануудтай тулалдаха байһан. Мүнөө эдэнэрэй хоорондо түрүүшын уулзалга үнгэргэгдэбэ.

Симферополь хотын стадион дээрэ нэгэ һууриин түлөө дүрбэн команда наадаба. Эндэ «Днепр» «Жальгирис» хоёрой хоорондо болоһон наадаанда «Днепрэй» добтолог... нюк нэгэ бүмбэгэ нүгөө... гээ ворота руу оруул... һэн байна.

Хабаровскын СКА ... кидзе хотын «Спарта... датай наадаба. Гоё ... наададаг Хабаровскы... листнуудай ээлжээтэ ... доо ороходонь, «Сп... вратарь Конфедерат... шо Поташевто хүлөө... үгэжэ унагаажархиһан... Мүрысөөнэй судья Ив... нов удааншье бодонгүй... нэгэ метрэй ялын бү... хихо гэһэн шиидхэбэр... гаргаа бшуу. Хабаров... толгошо Новиков тэр... шэтэйхэнээр сохижо, ... һэн байна.

Удаадахи наадаанд... скын СКА Днепропе... «Днепр» командатай ... 3-да наадаһан байна. ... ямараар дүүрээ хаб ... дээсэл манай газетын... номернуудай нэгэндэ...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ...

Р. НИКСОНЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вьетнамдахи дайн байлдаанда зорюулһан үгэ президент Никсон ноябриин 3-най үдэшэ радио ба телевиденеэр хэлээ. Энэ дайн «американец бүхэнэй, бүхы дэлхэй дээрэхи бусад арадуудай һанаае ехээр зобооно» гэжэ президент тэмдэглээ, «Вьетнамай түлөө ехээр можо болохо ябадал» орон дотор үзэгдэдэг болоо гэжэ мэдэрээ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, «өөрынгөө политика тухай правительствын тэдэндэ хэлэдэгтэ олон американец этигэхээ болёо» гээд тэрэ тайлбарилан хэлэһэн байна.

Урда Вьетнамһаа американ бүхы сэрэгүүдые дары түргэнөөр гаргалга политическэ талаараа ехэ һайшаалтай байха һэн гэжэ мэдэрхэ зуураа, урдынгаа хараа шэглэл баримталха хүсэлэнтэй байһанаа президент лаблаа. Американ сэрэгүүдые яаралтайгаар гаргалга угаа ехэ аюултай һүртэй ябадал болохо гээд президент хэлээ.

«США-гай сэрэгүүдые гаргаха тодорхой болзор соносхохые хүсэнэгүйб гээд Никсон сэхэ мэдүүлээ. Тиигэжэ 1970 оной декабриин 1 хүрэтэр Урда Вьетнамһаа бүхы американ сэрэгүүдые гаргаха эрилтэ табиһан конгрессэй резолюциие олоной үмэнэ буруушааһан байна гээшэ.

Урдын правительствын Вьетнамда бэелүүлдэг хараа шэглэлдэ мүнөөнэй республиканска захиргаан ямаршье шэнэ юумэ оруулаагүй гэжэ тоолодог орон доторхи олон шүүмжэлэгшэдтэ харюусахадаа, Никсон Вьетнамдахи дайн байлдаае «вьетнамжуулха» гэһэн өөрынгөө хүсэлые дурдаа. Энэ хадаа Зүүн-Урда Азида США-гай сэрэгэй-стратегическэ зорилгонуудые Сайгоной ба бусад туһамаршадай гараар бэелүүлхэ оролдолго болоно бшуу. Тус түсэб энэ райондо ээрхэг түримхэй дайн байлдаае үнэндөө үргэлжэлүүлхэ гэһэн программа болоно гэжэ зүбөөр тоологдоно.

Никсонэй хэлэһэн үгэ идхалга хэхэ зорилготой, уршагта дайн байлдаае үргэлжэлүүлгэдэ эсэргүүсэн, олониитын үдэр ерэхэ тудам бүри шангаар хэжэ байһан буруушаалгануудые һуларуулха зорилготой гээд нютагай шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Президентын үгэ соо «Вьетнамдаэб найрамдал хангаха нэгэшье шэнэ дурадхал оруулагдаагүй, ямаршье һанамжа хэлэгдээгүй» гээд Юнайтед Пресс агентствын шэнжэлэгшэ Джон Бартон тэмдэглэнэ. АП агентствын шэнжэлэгшэ Фрэнк Корньер президентын үгэдэ мүн лэ иимэ сэгнэлтэ үгөө.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

14 чаһаа 19 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 14 чаһаа Эхэ орон доторнай эхилһэн һайндэрэй һонин. 14.45 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 15.10 минутаһаа «Булжамуур» гэһэн һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.40 минутаһаа «Ленинэй ябаһан нангин газарнуудаар» гэһэн дамжуулга. 16.10 минутаһаа «Вальс» гэһэн уран һайханай телефильм. 18.05 минутаһаа дуунда дуратайшуулай клуб. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 19 чаһаа Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэрэй заседани. 20 чаһаа холо, ойрын һонин. 20.15 минутаһаа «Буряадай поэдүүд Октябрьда» гэһэн дамжуулга. 20.55 минутаһаа «50 жэлэй түүхэ—1917 он» гэһэн дамжуулга. 21.45 минутаһаа 01.30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ленинэй туг доро» гэһэн түрүү бэшэг. Москвада болоһон пресс-конференциин материал. «Агуу Октябриин хүндэлэлдэ» гэһэн гаршаг доро тобшо мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Революциин зүрхэн» гэһэн Э. Сосновскаягай корреспонденци. «Эсэгын хэрэг» гэһэн В. Авраматагай зураглал.

Гурбадахи хуудаһанда: «Октябрьһаа Октябрь хүрэтэр» гэһэн гаршаг доро тобшо мэдээсэлнүүд. «Хонишоной омогорхол» гэһэн Ю. Коркиной очерк. «Гүрэн түрын хүнүүд» гэһэн И. Агафоновой корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Октябриин һайндэртэ зорюулагдаһан АПН-эй, ТАСС-ай материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

МЭДЭЭСЭЛ

«КПСС-эй Буряадай партийна эмхиин түүхэ» гэһэн г... шэгые зүбшэн хэлсэлгэ 1969 оной ноябриин 10—11-... Буряадай филиалай Нийтын эрдэмэй институтда үнгэр... хэнь. Партийно-совет хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, дээ... да, тусхай дунда һургуулинуудай багшанар болон һони... бусад хүнүүд энэ хэлсэлгэдэ хабаадалсахаар уригда... «КПСС-эй Буряадай партийна эмхиин түүхэ» гэһэн оч... институдай уншалгын зал соо ажалай үедэ танилсажа б... (Кировэй гудамжа, 35).

РЕДКОЛЛ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. реда... 82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышле... строительства—61-35, советского строительства и быта—... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-02977. Зак. ...